Rok 10. Warszawa, dnia 15 listopada 1934 r. Nr. 21

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Józef Rożkowski, Juljusz Zdanowski, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ
Strona w tekście: 450 zł., 1|2 str. 225 zł., 1|4 str. 112,50 zł. Poza tekstem za stronę 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 str. 75 zł.
Dla instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do administracji) za str. 150 zł., 1|2 str. 75 zł., 1|4 37,50 zł.

Roporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 24 października 1934 r.
o Komunalnych Kasach oszczędności

(Dz. U. z dn. 29 października 1934 r. Nr. 95, poz. 860).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 221) postanawiam co następuje:

ROZDZIAŁ I.

KOMUNALNE KASY OSZCZĘDNOŚCI.

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Komunalne kasy oszczędności są zakładami samorządu terytorjalnego, mającemi na celu rozwijanie w najszerszych masach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie składania oszczędności w sposób, zapewniający całkowite bezpieczeństwo złożonego kapitału i godziwe od niego odsetki, oraz udostępnianie kredytu.

Art. 2. (1) Komunalne kasy oszczędności posiadają osobowość prawną o charakterze publiczno - prawnym, odrębną od osobowości prawnej związku założycielskiego (art. 3).

(2) Komunalne kasy oszczędności nabywają osobowość prawną przez zarejestrowanie (art. 6).

Art. 3. (1) Komunalne kasy oszczędności mogą być zakładane tylko przez miasta oraz związki samorządowe powiatowe i wojewódzkie, samodzielnie, bądź wspólnie przez utworzony w tym celu związek międzykomunalny.

(2) W dalszym ciągu rozporządzenia niniejszego związki, zakładające komunalne kasy oszczędności, zwane będą związkami założycielskiemi, a komunalne kasy oszczędności — kasami oszczędności lub kasami.

Art. 4. (1) Związek założycielski odpowiada, jako poręczyciel, za wkłady oszczędnościowe, przyjęte przez założoną przez siebie kasę oszczędności i za ich oprocentowanie; za inne zobowiązania kasy odpowiada tylko o tyle, o ile taką odpowiedzialność na siebie przyjął.

(2) Przy założycielstwie wspólnem odpowiedzialność z tytułu poręki, przewidzianej w ust. (1), obciąża członków związku międzykomunalnego. Odpowiedzialność ta jest solidarna. O stopniu odpowiedzialności członków związku międzykomunalnego między sobą rozstrzyga statut kasy.

Art. 5. (1) Kasy oszczędności używają firmy „Komunalna Kasa Oszczędności" z dodaniem nazwy związku założycielskiego i wydają książeczki wkładkowe pod nazwą „książeczka oszczędnościowa".

(2) Prawo do używania słów „Kasa Oszczędności" w nazwie firmy i do wydawania książeczek wkładkowych pod nazwą książeczek oszczędnościowych służy, obok Pocztowej Kasy Oszczędności, Galicyjskiej Kasy Oszczędności i gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, wyłącznie kasom oszczędności, których organizacja oparta jest na zasadach rozporządzenia niniejszego. Zarejestrowane w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego spółdzielnie kredytowe, używające w nazwie firmy słów „kasa oszczędności" lub słów o podobnej treści, utrzymują prawo używania nadal tej nazwy.

Art. 6. Kasy oszczędności przy wykonywaniu czynności bankowych (art. 23) są kupcami i podlegają zgłoszeniu celem wpisania do rejestru handlowego (art. 20).

Dział II.

Organizacja.

Art. 7. (1) Kasa oszczędności rządzi się statutem, uchwalonym przez organ stanowiący związku założycielskiego i zatwierdzonym przez władzę nadzorczą (art. 18).

(2) Statut powinien określać w szczególności: firmę i siedzibę kasy, terytorjalny i przedmiotowy jej zakres działania, wysokość kapitału zakładowego, odpowiedzialność związku założycielskiego za zobowiązania kasy w zakresie, przewidzianym w art. 4, skład i kompetencje organów i sposób reprezentowania kasy oraz sposób dokonywania ogłoszeń.

Art. 8. (1) Do prowadzenia kasy oszczędności powołane są: rada, jako organ stanowiący, i dyrekcja, jako organ zarządzający i wykonawczy.

(2) Jako organ kontrolujący powołana jest komisja rewizyjna, niezależnie od uprawnień, służących w zakresie kontroli władzy nadzorczej i związkom komunalnych kas oszczędności.

Art. 9. (1) Rada składa się z przewodniczącego i czterech do czternastu członków lub ich zastępców, wybieranych na lat trzy przez organ stanowiący związku założycielskiego, w połowie z pośród osób, należących do organów ustrojowych związku założycielskiego, w drugiej połowie z pośród osób, w skład organów ustrojowych tego związku nie wchodzących.

(2) Przewodniczącym rady jest z urzędu przewodniczący organu wykonawczego związku założycielskiego lub jego urzędowy zastępca.

Art. 10. (1) Dyrekcję powołuje rada, przyczem dyrektor zarządzający i jego zastępcy powinni być powołani z pośród osób, posiadających praktykę w kasach oszczędności, w związkach komunalnych kas oszczędności, bądź też praktykę bankową; w pierwszych dwóch przypadkach powołanie dyrektora zarządzającego lub zastępców następuje po zasięgnięciu opinji o osobie kandydata we właściwym związku komunalnych kas oszczędności.

(2) Powołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 11. Ilość członków rady i ich zastępców oraz członków dyrekcji, zakres ich działalności, jak również szczegółowy sposób ich powoływania i sposób ich odwoływania określi statut.

Art. 12. (1) Komisja rewizyjna składa się z trzech do pięciu członków, wybieranych przez organ stanowiący związku założycielskiego na rok jeden. Ze swych czynności komisja rewizyjna powinna przedkładać sprawozdania władzy nadzorczej i związkowi założycielskiemu, a odpisy tych sprawozdań radzie i dyrekcji kasy.

(2) Koszty komisji rewizyjnej ponosi związek założycielski.

Art. 13. (1) Członkami organów kasy oszczędności nie mogą być osoby, pozostające ze sobą w związku małżeńskim oraz w stosunkach pokrewieństwa lub powinowactwa w linji prostej bez względu na stopień, a w linji bocznej — do drugiego stopnia włącznie.

(2) Członkami dyrekcji nie mogą być osoby, należące do rady kasy, organów ustrojowych związku założycielskiego lub organów administracji ogólnej, ani też pracownicy związku założycielskiego lub związku komunalnych kas oszczędności.

(3) Członkowie organów i pracownicy kasy nie mogą być równocześnie członkami rad nadzorczych, zarządów, komisyj rewizyjnych i pracownikami innych zakładów i instytucyj kredytowych, jednakże władza nadzorcza może w poszczególnych przypadkach zezwolić na odstąpienie od tej zasady po wysłuchaniu opinji związku komunalnych kas oszczędności.

Art. 14. (1) Członkowie organów kasy oszczędności mają prawo do wynagrodzenia za udział w posiedzeniach i do zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów podróży, bez prawa do stałego uposażenia, z wyjątkiem tych członków dyrekcji, którzy stale są zatrudnieni przy wykonywaniu poruczonych im funkcyj zarządu.

(2) Członkowie organów i pracownicy kasy, jak również członkowie komisji rewizyjnej nie mogą korzystać z bezpośredniego kredytu w kasie, w której pełnią swoje funkcje. Przepis ten nie dotyczy zaliczek, jakie mogą pobierać pracownicy kasy na poczet stałych uposażeń.

Art. 15. Członkowie organów kasy oszczędności i jej pracownicy obowiązani są do zachowania tajemnicy urzędowej i handlowej, w szczególności zaś do zachowania bezwzględnej tajemnicy co do znajdujących się w kasie oszczędności kont, wkładów i depozytów oraz ich wysokości.

Art. 16. Językiem urzędowym w kasach oszczędności jest język polski.

Art. 17. Wszelkie spory pomiędzy organami kasy oszczędności, jak również spory pomiędzy organami kasy a związkiem założycielskim, wynikające ze statutowej działalności kasy, rozstrzyga władza nadzorcza.

Dział III.

Założenie kasy oszczędności.

Art. 18. (1) W celu założenia kasy oszczędności organ stanowiący związku założycielskiego powinien powziąć uchwałę o założeniu kasy. Uchwała ta powinna zawierać:

1) przyznanie kapitału zakładowego w wysokości co najmniej 50.000 złotych i bezzwrotnej dotacji na zorganizowanie w wysokości co najmniej 10.000 złotych, przyczem kapitał zakładowy powinien być wpłacony gotówką;

2) przyjęcie odpowiedzialności za zobowiązania kasy w zakresie, przewidzianym w art. 4;

3) tekst statutu kasy.

Uchwała ta powinna być złożona władzy nadzorczej do zatwierdzenia.

(2) Ministrowi Skarbu służy prawo zezwalania związkowi założycielskiemu na przyznanie kasie kapitału zakładowego w wysokości niższej od 50.000 złotych, jeżeli obniżenie miminimum kapitału zakładowego jest uzasadnione wyjątkowemi okolicznościami.

(3) Władza nadzorcza może odmówić zatwierdzenia uchwały o założeniu kasy lub uzależnić jej zatwierdzenie od podwyższenia kapitału zakładowego albo od wprowadzenia do statutu zmian przez siebie wskazanych.

Art. 19. Po zatwierdzeniu uchwały o założeniu kasy oszczędności (art. 18), powołaniu organów (art. 8) oraz wpłaceniu przez związek założycielski kapitału zakładowego i dotacji na zorganizowanie dyrekcja zgłosi założenie kasy celem wpisania do rejestru handlowego.

Art. 20. (1) Wpis kasy oszczędności do rejestru handlowego powinien obejmować: 1) firmę, siedzibę i zakres działania kasy, 2) wysokość kapitału zakładowego, 3) imiona i nazwiska członków dyrekcji oraz sposób reprezentowania kasy i 4) oznaczenie pisma do ogłoszeń kasy.

(2) Do zgłoszenia kasy należy dołączyć: 1) statut, 2) dowód zatwierdzenia przez władzę nadzorczą uchwały związku założycielskiego o założeniu kasy oraz 3) oświadczenie dyrekcji, że kapitał zakładowy został wpłacony w całości.

Art. 21. Do zgłoszenia kasy oszczędności oraz zmiany składu osobowego dyrekcji należy dołączyć skreślone wobec sądu lub uwierzytelnione notarjalnie podpisy członków dyrekcji, uprawnionych do reprezentowania kasy.

Art. 22. (1) Uruchomienie kasy oszczędności może nastąpić dopiero po zarejestrowaniu kasy.

(2) Statut kasy powinien być złożony władzy nadzorczej

w ciągu dwóch tygodni od dnia zarejestrowania kasy ze wskazaniem sądu rejestrowego oraz daty i liczby rejestracji.

Dział IV.

Zakres działania kasy oszczędności.

Art. 23. (1) Do zakresu czynności bankowych, które wolno wykonywać kasom oszczędności, należy:

1) przyjmowanie na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych na oprocentowanie (art. 31);

2) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych;

3) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznem, odpowiadającem przepisom prawa o lokatach z bezpieczeństwem prawnem (pupilarnem);

4) udzielanie pożyczek wekslowych, na skrypty dłużne, pod zastaw papierów wartościowych, posiadających zgodnie z przepisami bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego i książeczek oszczędnościowych oraz udzielanie kredytu w rachunkach bieżących;

5) dyskontowanie weksli oraz innych dokumentów, reprezentujących wierzytelności pieniężne, zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy;

6) inkaso weksli i innych dokumentów oraz dokonywanie przekazów i przelewów krajowych;

7) kupno i sprzedaż na rachunek obcy papierów wartościowych, dopuszczonych do notowania na giełdach krajowych;

8) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów o stałem oprocentowaniu, które zgodnie z przepisami prawa posiadają bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego i akcyj Polskiego Banku Komunalnego oraz udziałów Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu; w wyjątkowych przypadkach Minister Skarbu może zezwolić kasom na odstąpienie od tej zasady;

9) przyjmowanie za opłatą na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów oraz wynajmowanie schowków w skarbcu i w szafach bezpieczeństwa;

10) oddawanie do redyskonta posiadanych przez kasy na własność weksli.

(2) Dokonywanie czynności bankowych na odmiennych warunkach niż przewidziane w ust. (1) oraz czynności bankowych, niewymienionych w ust. (1), jak również dokonywanie jakichkolwiek operacyj w walutach obcych — wymagają osobnego zezwolenia Ministra Skarbu.

Art. 24. Warunki udzielania kredytów i pożyczek oraz dyskontowania weksli przez kasy oszczędności, jak również najwyższą granicę dopuszczalności ogólnego zadłużenia jednej osoby ustalać będzie rozporządzenie Ministra Skarbu.

Art. 25. (1) Ogólna suma zadłużenia związku założycielskiego i innych związków samorządowych oraz przedsiębiorstw i zakładów komunalnych w kasie oszczędności nie może przekraczać 20% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych, wykazanej w bilansie kasy na ostatni dzień roku obrotowego. Zakup obligacyj, emitowanych przez związki samorządowe, uważa się za równoznaczny z udzieleniem związkowi samorządowemu pożyczki.

(2) Udzielanie pożyczek związkowi założycielskiemu i innym związkom samorządowym oraz przedsiębiorstwom i zakładom komunalnym w ciągu pierwszych dwóch lat od założenia kasy nie jest dopuszczalne.

Art. 26. Zaciąganie pożyczek przez kasy oszczędności jest dopuszczalne tylko za zezwoleniem władzy nadzorczej.

Art. 27. (1) Fundusze emerytalne kas oszczędności powinny być lokowane bądź w papierach wartościowych, posiadających zgodnie z przepisami prawa bezpieczeństwo prawne (pupilarne), bądź w nieruchomościach, przynoszących dochód, a fundusze zasobowe — co najmniej w połowie w papierach wartościowych, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne).

(2) Fundusze wolne (rozporządzalne) mogą być lokowane — z zastrzeżeniem zwrotu na każde żądanie lub za wypowiedzeniem — w Banku Polskim, bankach państwowych (Pocztowej Kasie Oszczędności) i bankach komunalnych oraz w wyjątkowych przypadkach — za osobnem zezwoleniem Ministra Skarbu — w innych instytucjach.

(3) Rozporządzenie Ministra Skarbu ustali, jaką część sumy wkładów oszczędnościowych kasy oszczędności powinny lokować w papierach państwowych lub przez państwo gwarantowanych oraz jaką część tej sumy mogą lokować w pożyczkach hipotecznych amortyzacyjnych.

Art. 28. (1) Kasom oszczędności nie wolno nabywać ani budować nieruchomości, wyjąwszy dla własnego użytku oraz dla funduszu emerytalnego. Nabycie lub budowa nieruchomości dla własnego użytku może nastąpić tylko z funduszów zasobowych i o szczególnem przeznaczeniu na podstawie uchwały rady i za zezwoleniem władzy nadzorczej.

(2) Przepis ust. (1) nie dotyczy przypadku, w którym nabycie nieruchomości następuje w postępowaniu egzekucyjnem w poszukiwaniu pretensji.

(3) Zbycie i obciążenie nieruchomości, z wyjątkiem nieruchomości, nabytej w przypadku, przewidzianym w ust. (2), wymaga uchwały rady.

Art. 29. (1) Na podstawie uchwały organu stanowiącego związku założycielskiego i za osobnem zezwoleniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, kasy oszczędności mogą otwierać na obszarze swego działania oddziały, zbiornice, kantory wymiany i zakłady zastawnicze (lombardy).

(2) Przepisy o zakładaniu i prowadzeniu zakładów zastawniczych (lombardów), o obowiązkach i prawach stron, wynikających z umów zastawniczych, jako też o trybie przeprowadzenia licytacji — ustali rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Art. 30. (1) Za zezwoleniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych kasy oszczędności mogą: 1) utworzyć związek, mający na celu prowadzenie wspólnych zakładów pieniężnych, w szczególności central żyrowych, 2) uczestniczyć w zakładaniu, prowadzeniu i finansowaniu wspólnych komunalnych instytucyj kredytowych.

(2) Zasady utworzenia związku dla prowadzenia wspólnych zakładów pieniężnych oraz organizację i zakres działania tych zakładów ustali rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Dział V.

Przyjmowanie wkładów oszczędnościowych.

Art. 31. (1) Kasy oszczędności mogą przyjmować wkłady oszczędnościowe tylko w gotówce i tylko na takie wkłady mogą wystawiać książeczki oszczędnościowe.

(2) Najwyższą sumę, jaką wolno będzie przyjmować na jedną książeczkę oszczędnościową, ustalać będzie Minister Skarbu.

(3) Kasy oszczędności nie mogą wystawiać książeczek oszczędnościowych z tytułu jakichkolwiek lokat, składanych

przez instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, oraz z tytułu kredytów, zaciąganych przez kasy oszczędności.

(4) Kasa oszczędności może odmówić przyjęcia wkładu, jak również zażądać od wkładcy przedterminowego podjęcia złożonego wkładu pod rygorem zastosowania skutków prawnych w razie zwłoki w wykonaniu tego żądania.

Art. 32. (1) Książeczki oszczędnościowe mogą być wystawiane, stosownie do żądania składającego wkład, na okaziciela lub na imiennie oznaczoną osobę.

(2) Składający może zastrzec, iż wypłata z książeczki oszczędnościowej ma być dokonana wyłącznie do rąk oznaczonej osoby lub pod określonemi warunkami; w takim przypadku kasa oszczędności powinna wpisać do książeczki oszczędnościowej wzmiankę o zastrzeżeniach.

Art. 33. Wypłaty z książeczki oszczędnościowej mogą być dokonywane nie inaczej, jak tylko za jej przedstawieniem.

Art. 34. Do umownego przeniesienia własności książeczki oszczędnościowej na inną osobę konieczne jest jej wręczenie. Okaziciel książeczki oszczędnościowej, chociażby książeczka wystawiona była na imiennie oznaczoną osobę, będzie uważany za jej właściciela, o ile w samej książeczce niema zastrzeżeń (art. 32 ust. (2)).

Art. 35. (1) Umorzenie zniszczonej lub utraconej książeczki oszczędnościowej następuje trybem, przewidzinaym dla unieważnienia utraconych tytułów na okaziciela.

(2) Zgłoszenie właściciela książeczki oszczędnościowej w kasie oszczędności o zniszczeniu lub utracie książeczki ma ten skutek, że kasa oszczędności obowiązana jest wstrzymać wszelkie wypłaty z takiej książeczki; obowiązek ten wygasa po upływie jednego miesiąca od dnia zgłoszenia, jeżeli zgłaszający nie przedstawi w ciągu tego terminu dowodu sądowego o wszczęciu postępowania umarzającego.

(3) Przepisy ust. (1) i (2) nie dotyczą książeczek oszczędnościowych do sumy 50 złotych. Tryb postępowania umorzeniowego w tych przypadkach ustali rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 36. Niepodjęte wkłady na książeczki oszczędnościowe oraz dopisane do nich odsetki przedawniają się z upływem lat dwudziestu od dnia, w którym nastąpiła ostatnia wpłata lub wypłata.

Art. 37. (1) Wkłady na książeczki oszczędnościowe kas oszczędności mają charakter lokat z bezpieczeństwem prawnem (pupilarnem).

(2) Książeczki oszczędnościowe przyjmowane będą na kaucje i wadja, wymagane z jakiegokolwiek tytułu przez władze, urzędy, przedsiębiorstwa i zakłady państwowe i komunalne oraz monopole państwowe, narówni z kaucjami i wadjami, składanemi w gotówce.

(3) Wkłady na książeczki oszczędnościowe wolne są od zajęcia do wysokości 2.500 złotych.

D z i a ł VI.

Szczególne uprawnienia kas oszczędności.

Art. 38. (1) Kasy oszczędności są wolne:

1) od państwowych podatków: dochodowego, od darowizn i przemysłowego;

2) od dodatków komunalnych do powyższych podatków;

3) od opłat stemplowych:

a) od podań, wnoszonych tak przez kasy oszczędności, jak i przez ich zakłady zastawnicze (lombardy),

b) od pism, sporządzanych celem połączenia kas oszczędności, przewidzianego w dziale VIII rozporządzenia niniejszego;

4) od podatku od kapitałów i rent od przychodów od wszelkiego rodzaju lokat pieniężnych kas oszczędności, umieszczonych w innych instytucjach finansowych.

(2) Przychody od wkładów na książeczki oszczędnościowe są wolne od podatków od kapitałów i rent do kwoty, której wysokość określi Minister Skarbu.

(3) Wpisy w książeczkach oszczędnościowych oraz wszelkiego rodzaju zaświadczenia o złożeniu lub zwrocie wkładów, wydawane przez kasy oszczędności, jak również wszelkie pokwitowania z odbioru wkładów oszczędnościowych, wystawiane przez wkładców, oraz upoważnienia do odbioru wkładów oszczędnościowych — są wolne od opłaty stemplowej.

(4) Obligi, stwierdzające pożyczkę, udzieloną przez kasę oszczędności, podlegają opłacie stemplowej w wysokości 0,3% sumy zobowiązania.

Art. 39. (1) Należności pieniężne kas oszczędności w sumie nie przekraczającej 1.000 złotych mogą być ściągane w trybie administracyjnym.

(2) Tytuł wykonawczy dla tych należności stanowią wykazy zaległości z ksiąg handlowych, wystawione przez kasę oszczędności i zaopatrzone przez nią stwierdzeniem, że pretensja prawnie dojrzała do egzekucji.

Art. 40. Kasom oszczędności służy prawo zaspokojenia się z zastawu, którego przedmiotem są papiery wartościowe, w trybie przepisanym dla realizacji zastawu handlowego (art. 509 — 514 kodeksu handlowego).

D z i a ł VII.

Rachunkowość.

Art. 41. Kasy oszczędności powinny prowadzić księgowość według zasad, stosowanych przez przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków.

Art. 42. (1) Członkowie dyrekcji odpowiadają za należyte prowadzenie księgowości.

(2) Szczegółowe przepisy w sprawie prowadzenia księgowości ustala instrukcja związków komunalnych kas oszczędności, zatwierdzona przez władzę nadzorczą.

Art. 43. (1) Dyrekcja kasy oszczędności obowiązana jest najdalej w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego sporządzić i złożyć do zbadania właściwemu związkowi komunalnych kas oszczędności bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek zysków i strat oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności kasy za rok ubiegły.

(2) Rokiem obrotowym kasy jest rok kalendarzowy.

Art. 44. (1) Na pokrycie strat bilansowych kasa oszczędności powinna tworzyć fundusz zasobowy, którego wysokość powinna wynosić co najmniej 10% sumy wkładów oszczędnościowych i innych zobowiązań kasy.

(2) Fundusz zasobowy tworzy się z corocznych czystych zysków kasy w ten sposób, że do czasu osiągnięcia w funduszu zasobowym sumy, stanowiącej co najmniej 5% sumy wkładów oszczędnościowych i innych zobowiązań kasy, nie wliczając w to zobowiązań z tytułu redyskonta, na fundusz ten powinny być przelewane czyste zyski roczne w pełnej wysokości, po osiągnięciu tej sumy — ¾% czystych zysków, zaś po osiągnięciu 10% stanu wkładów oszczędnościowych i innych zobowiązań kasy — połowa czystych zysków.

3) Część zysków rocznych, jaka pozostanie po dokonaniu przelewów na fundusz zasobowy, powinna być użyta — po potrąceniu wpłaty na Fundusz Gwarancyjny (art. 74) — w połowie na powiększenie funduszu zasobowego, a w połowie — bądź na cele publiczne, bądź na utworzenie innych funduszów o szczególnem przeznaczeniu, związanem z dzia-

łalnością kasy, jeżeli statut kasy tworzenie takich funduszów przewiduje. O przeznaczeniu części zysków na cele publiczne stanowi rada kasy.

(4) Władza nadzorcza ma prawo w wyjątkowych okolicznościach zakazać użycia części zysków na cele publiczne.

(5) Na fundusz zasobowy przelewane być powinny również przedawnione wkłady oszczędnościowe (art. 36).

Art. 45. Na pokrycie strat kursowych na papierach wartościowych kasa oszczędności powinna tworzyć osobny fundusz wyrównawczy. Fundusz wyrównawczy tworzy się z osiąganych na papierach wartościowych zwyżek kursowych oraz z sum przeznaczonych na ten cel przy podziale czystego zysku.

Dział VIII.

Łączenie się kas oszczędności.

Art. 46. Połączenie kas oszczędności może być dokonane:

1) przez przeniesienie całego majątku jednej kasy (przejętej) na inną (przejmującą);

2) przez założenie nowej kasy oszczędności, na którą przechodzi majątek łączących się kas.

Art. 47. (1) Połączenie kas oszczędności powinno nastąpić na skutek zarządzenia władzy nadzorczej ze względu na interes publiczny.

(2) Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty zarządzenia władzy nadzorczej organy stanowiące związków założycielskich kas, które mają być połączone, nie ustalą sposobu i warunków połączenia (art. 48), warunki te określi władza nadzorcza.

Art. 48. (1) W przypadku łączenia się kas oszczędności przez przeniesienie całego majątku na inną kasę, organ stanowiący każdego z interesowanych związków założycielskich powinien powziąć uchwałę, określającą warunki połączenia.

(2) W szczególności należy określić w uchwale:

1) stosunek obu związków założycielskich i sposób powoływania nowych organów kasy,

2) sumę, o jaką kapitał zakładowy kasy przejmującej zostaje powiększony wskutek połączenia, jeżeli takie powiększenie jest przewidziane,

3) daty bilansów, na których podstawie połączenie ma być dokonane,

4) sposób rozrachunku między interesowanemi związkami założycielskiemi z tytułu ciężarów i zobowiązań kasy przejętej,

5) termin, od którego połączenie ma być dokonane,

6) termin, od którego rozpoczyna się odpowiedzialność związku założycielskiego kasy przejmującej za zobowiązania kasy przejętej.

Art. 49. (1) Dyrekcja zgłosi połączenie kas oszczędności celem wpisania do rejestru handlowego każdej z łączących się kas. Do zgłoszenia należy dołączyć uchwały interesowanych związków założycielskich lub zarządzenie władzy nadzorczej w sprawie połączenia kas.

(2) Wykreślenie kasy przejętej z rejestru może nastąpić dopiero z chwilą zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego kasy przejmującej, jeżeli takie podwyższenie ma nastąpić.

(3) Z chwilą wykreślenia kasy przejętej kasa przejmująca wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki kasy przejętej.

(4) Przepisanie praw hipotecznych kasy przejętej na kasę przejmującą odbywa się na jednostronny wniosek dyrekcji kasy przejmującej, przyczem w przypadku łączenia się kas na skutek zarządzenia władzy nadzorczej przepisanie praw hipotecznych wolne jest od opłat sądowych (należności hipotecznych), a wynagrodzenie pisarza hipotecznego zmniejsza się w tym przypadku do połowy.

Art. 50. Dyrekcja kasy oszczędności przyjmującej powinna ogłosić trzykrotnie w odstępach co najmniej tygodniowych zamiar złączenia majątków kas połączonych w Monitorze Polskim i w pismach, przeznaczonych do ogłoszeń łączących się kas.

Art. 51. (1) Majątek każdej z połączonych kas oszczędności powinien być zarządzany przez kasę przejmującą oddzielnie aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli, których wierzytelności powstały przed połączeniem, a którzy przed upływem sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia o zamiarze połączenia majątków zażądali na piśmie zapłaty swej wierzytelności.

(2) Za prowadzenie oddzielnego zarządu członkowie władz kasy przejmującej odpowiadają osobiście i solidarnie.

Art. 52. W okresie odrębnego zarządzania majątkami kas oszczędności wierzycielom każdej kasy służy pierwszeństwo do zaspokojenia z majątku swej pierwotnej dłużniczki przed wierzycielami drugiej kasy.

Art. 53. (1) W przypadku łączenia się kas oszczędności przez założenie nowej kasy organy stanowiące interesowanych związków założycielskich powinny powziąć uchwałę o utworzeniu związku międzykomunalnego zgodnie z przepisami prawa dla założenia i prowadzenia kasy oszczędności (art. 18) oraz o warunkach przejęcia łączących się kas oszczędności przez nową kasę związku międzykomunalnego.

(2) Pozatem stosuje się wszystkie inne przepisy tego działu o łączeniu kas oszczędności w sposób, przewidziany w art. 46 pkt. 1).

Art. 54. Uchwały związków założycielskich o łączeniu się kas oszczędności wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Dział IX.

Likwidacja kasy oszczędności.

Art. 55. Likwidacja kasy oszczędności następuje:

1) na skutek uchwały organu stanowiącego związku założycielskiego, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą;

2) z mocy zarządzenia władzy nadzorczej.

Art. 56. Zarządzenie likwidacji przez władzę nadzorczą może nastąpić:

1) w razie poniesienia przez kasę oszczędności strat, powodujących niewypłacalność kasy;

2) ze względu na szczególnie ważne interesy gospodarcze;

3) w razie zniesienia związku założycielskiego, jeżeli nie nastąpi przejęcie kasy przez inny związek założycielski.

Art. 57. (1) W czasie likwidacji kasa zachowuje osobowość prawną.

(2) Likwidację prowadzi się pod firmą kasy z dodatkiem „w likwidacji".

Art. 58. (1) Likwidatorów kasy oszczędności mianuje organ stanowiący związku założycielskiego, a w przypadku, gdy likwidacja następuje z mocy zarządzenia władzy nadzorczej, — władza nadzorcza.

(2) Wysokość wynagrodzenia likwidatorów określa władza nadzorcza.

Art. 59. (1) Otwarcie likwidacji, imiona i nazwiska

likwidatorów, sposób reprezentowania przez nich kasy oszczędności oraz wszelkie w tym względzie zmiany powinny być zgłoszone celem wpisania do rejestru handlowego. Obowiązek zgłoszenia tych danych do rejestru obciąża likwidatorów.

(2) Do zgłoszenia dołączyć należy skreślone wobec sądu lub uwierzytelnione notarjalnie wzory podpisów likwidatorów.

Art. 60. (1) O otwarciu likwidacji likwidatorzy ogłoszą trzykrotnie w pismach, przeznaczonych do ogłoszeń kasy oszczędności, w odstępach czasu dwutygodniowych i przez te same ogłoszenia wezwą wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

(2) Po ustaleniu stanu całego majątku kasy przez zestawienie wszystkich jej pasywów i aktywów, łącznie z aktywami i pasywami oddziałów i zbiornic oraz kantorów wymiany i zakładów zastawniczych, likwidatorzy opracują plan przeprowadzenia likwidacji majątku kasy.

(3) W planie należy uwzględnić wierzytelności w kolejności kategoryj i według zasad, przyjętych w postępowaniu upadłościowem, z tą jednak różnicą, że wierzytelności z tytułu wkładów oszczędnościowych powinny być uwzględnione w kolejności bezpośrednio po wierzytelnościach uprzywilejowanych, a przed wierzytelnościami, nie mającemi przywileju. Jeżeli według podziału, dokonanego w ten sposób, wkłady oszczędnościowe i inne poręczone wierzytelności (art. 4 ust. (1)) nie znajdą całkowitego zaspokojenia z masy likwidacyjnej, wówczas należy oznaczyć w planie wysokość dopłaty, jaką uiścić ma związek założycielski z tytułu poręki.

(4) Plan podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej i powinien być ogłoszony w pismach, przewidzianych dla ogłoszeń kasy.

Art. 61. (1) Zobowiązania związku założycielskiego z tytułu zaciągniętych w kasie oszczędności pożyczek powinny być uregulowane w ciągu jednego roku od daty pierwszego ogłoszenia o otwarciu likwidacji, jeżeli termin ich wymagalności nie jest wcześniejszy.

(2) Pozatem związek założycielski powinien dostarczyć w ciągu okresu czasu, wymienionego w ust. (1), odpowiednich funduszów na pokrycie zobowiązań kasy z tytułu wkładów oszczędnościowych, jeżeli płynne fundusze kasy nie wystarczają na wypłatę tych wkładów.

(3) Od daty otwarcia likwidacji oprocentowanie wkładów oszczędnościowych i innych lokat ustaje.

Art. 62. Zakres działania likwidatorów kasy oszczędności ogranicza się do zakończenia spraw bieżących, ściągnięcia wierzytelności i spieniężenia majątku kasy. Nowe operacje mogą zawierać tylko wówczas, gdy to jest potrzebne dla ukończenia dawnych. Nieruchomości będą zbywane przez publiczną licytację lub z wolnej ręki.

Art. 63. W granicach swego zakresu działania (art. 62) likwidatorzy mają prawo reprezentowania kasy oszczędności. Ograniczenia tego zakresu działania nie mają skutku prawnego wobec osób trzecich.

Art. 64. (1) Wykonanie planu likwidacji następuje po jego zatwierdzeniu (art. 60 ust. (4)) w kolejności kategoryj, ustalonej planem, i stosunkowo w miarę rozporządzalnych funduszów. Plan likwidacji może przewidywać całkowite spłacenie wkładów drobniejszych przed większemi.

(2) Czysty majątek kasy, pozostały po całkowitem zaspokojeniu wszystkich jej zobowiązań, przypada związkowi założycielskiemu.

Art. 65. (1) Z datą otwarcia likwidacji postępowanie egzekucyjne przeciwko kasie oszczędności nie może być wszczynane, a wszczęte ulega umorzeniu; wszelkie zajęcia, dokonane przed otwarciem likwidacji, same przez się upadają.

(2) Żaden wpis hipoteczny na nieruchomościach kasy nie może być uzyskany w czasie trwania likwidacji.

(3) Pozatem otwarcie likwidacji nie zawiesza biegu wszczętych i nie tamuje możności wszczynania przeciwko kasie spraw sądowych.

Dział X.

Odpowiedzialność cywilna i karna.

Art. 66. Członkowie organów kasy oszczędności i likwidatorzy odpowiadają wobec kasy za szkody, wyrządzone przez działalność sprzeczną z prawem lub postanowieniami statutu.

Art. 67. Członkowie organów kasy oszczędności i likwidatorzy powinni przy wykonywaniu swoich obowiązków dokładać staranności sumiennego kupca i odpowiadają za szkody, wyrządzone brakiem takiej staranności. Jeżeli szkodę wyrządziło kilka osób, odpowiadają za szkody solidarnie.

Art. 68. Wierzytelności z tytułu naprawienia szkody przedawniają się z upływem lat pięciu, licząc bieg przedawnienia od dnia, w którym kasa oszczędności dowiedziała się o szkodzie i o osobie, zobowiązanej do jej naprawienia.

Art. 69. Kto bezprawnie używa w tytule firmy nazwy „kasa oszczędności“ lub nazwy podobnej, albo też wydaje książeczki wkładkowe pod nazwą „książeczka oszczędnościowa“, — podlega karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny, albo jednej z tych kar.

Art. 70. Kto, będąc pracownikiem kasy oszczędności, wykracza przeciwko przepisom art. 31 ust. (1) rozporządzenia niniejszego, przez przyjęcie na książeczkę oszczędnościową wkładu niegotówkowego, — podlega karze aresztu do 6 miesięcy lub grzywny, albo obu karom łącznie.

Dział XI.

Nadzór państwowy.

Art. 71. (1) Nadzór państwowy nad działalnością kas oszczędności wykonywa Minister Skarbu, działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Ilekroć w rozporządzeniu niniejszem użyte są wyrazy „Władza Nadzorcza“ należy rozumieć, że władzą tą jest Minister Skarbu, działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(2) W celu wykonywania bezpośredniego nadzoru nad działalnością kas oszczędności Minister Skarbu może ustanawiać w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych komisarza rządowego i jego zastępcę przy poszczególnych kasach i na koszt kas.

(3) Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych mogą zlecić wykonywanie władzy nadzorczej, całkowicie lub częściowo, podległym im organom lub organom specjalnie w tym celu powołanym.

Art. 72. (1) W razie stwierdzenia, że działalność kasy oszczędności narusza prawo lub statut albo jest szkodliwa dla interesu publicznego, Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych służy prawo rozwiązania organów kasy z równoczesnem mianowaniem tymczasowego zarządu na koszt kasy lub związku założycielskiego do czasu dokonania wyboru nowych organów. Wybór ten powinien nastąpić najpóźniej w ciągu jednego roku od czasu ustanowienia tymczasowego zarządu.

(2) Tymczasowy zarząd w zakresie powierzonych mu czynności wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki rady i dyrekcji kasy.

Art. 73. Kontrolę nad kasami oszczędności, niezależnie od kontroli wykonywanej przez związki komunalnych kas oszczędności, może spełniać Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Koszty wykonywania tej kontroli ponoszą kasy w wysokości, ustalonej przez Ministra Skarbu.

ROZDZIAŁ II.

FUNDUSZ GWARANCYJNY KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI.

Art. 74. (1) Fundusz Gwarancyjny Komunalnych Kas Oszczędności jest wspólną własnością kas oszczędności i służy dla dodatkowego zapewnienia terminowej wypłaty wkładów oszczędnościowych w kasach oszczędności.

(2) Fundusz gwarancyjny tworzy się z wpłat, które kasy oszczędności obowiązane są dokonywać na ten fundusz corocznie w wysokości 5% czystego rocznego zysku.

(3) Z chwilą osiągnięcia w Funduszu Gwarancyjnym sumy, stanowiącej 2% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych wszystkich komunalnych kas oszczędności, roczne wpłaty na Fundusz Gwarancyjny mogą być uchwałą Zarządu Funduszu i za zgodą władzy nadzorczej obniżone do 1% czystego rocznego zysku.

Art. 75. Fundusz Gwarancyjny lokowany będzie w sposób, ustalony przez Ministra Skarbu na wniosek zarządu.

Art. 76. (1) Zarząd Funduszu Gwarancyjnego składa się z przewodniczącego i czterech członków, mianowanych przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z pośród podwójnej ilości kandydatów, przedstawionych przez poszczególne związki komunalnych kas oszczędności.

(2) Przewodniczącym zarządu jest delegat Ministra Skarbu, mianowany w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 77. Siedzibę Funduszu Gwarancyjnego oraz przepisy co do organizacji i kompetencji Zarządu oraz sposobu użycia majątku i administrowania nim — określi statut, wydany przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i ogłoszony w Monitorze Polskim.

Art. 78. Minister Skarbu sprawuje nadzór nad działalnością Funduszu Gwarancyjnego przez swego delegata (art. 76 ust. (2)) oraz oznacza jego zakres uprawnień i wysokość wynagrodzenia.

ROZDZIAŁ III.

ZWIĄZKI KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI.

Art. 79. (1) Związki komunalnych kas oszczędności są związkami przymusowemi kas oszczędności, działającemi pod nadzorem władzy państwowej dla kierowania polityką operacyj czynnych i biernych kas według zasad i wskazań, ustalanych przez Ministra Skarbu, dla kontroli ich działalności oraz dla udzielania w tym zakresie obowiązujących kasy oszczędności wskazań i instrukcyj.

(2) Wobec władz rządowych i samorządowych związki są organami opinjodawczemi i informacyjnemi we wszelkich sprawach z zakresu działalności i ustawodawstwa komunalnych kas oszczędności.

(3) Ilość związków wraz z podziałem ich według właściwości terytorjalnej ustali rozporządzenie.

Art. 80. (1) Władzami związku komunalnych kas oszczędności są: 1) walne zgromadzenie, 2) prezes związku, 3) zarząd.

(2) Organem kontroli związku jest komisja rewizyjna.

(3) Szczegółową organizację związków i zakres ich uprawnień ustali statut, wydany przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i ogłoszony w Monitorze Polskim.

Art. 81. (1) Walne zgromadzenie składa się z delegatów, wysyłanych przez każdą z kas oszczędności, należących terytorjalnie do danego związku, w ilości od jednej do czterech osób według zasad, które ustali statut.

(2) Do walnego zgromadzenia należy: 1) wybór prezesa związku, 2) wybór członków zarządu i komisji rewizyjnej, 3) uchwalanie budżetu związku i zatwierdzanie rachunków i sprawozdań rocznych, 4) uchwalanie wysokości rocznych składek członkowskich kas i innych świadczeń pieniężnych na rzecz związku, przewidzianych w statucie, 5) uchwalanie wniosków zarządu w sprawie nabycia, pozbycia lub obciążenia nieruchomości związku oraz zaciągnięcia pożyczek, wreszcie 6) rozpatrywanie innych spraw, przekazanych przez zarząd.

(3) Uchwały, wymienione w ust. (2) pkt. 1), 4) i 5), wymagają do ich ważności zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Art. 82. (1) Zarząd składa się z prezesa związku, jako przewodniczącego, dyrektora oraz członków w ilości przewidzianej w statucie.

(2) Do zarządu należy: 1) ustalanie terminów zwołania walnego zgromadzenia i porządku dziennego, 2) ustalanie preliminarzy budżetowych, zamknięć rachunkowych i sprawozdań rocznych, 3) wybór kandydatów na dyrektora związku, 4) przyjmowanie i zwalnianie na wniosek dyrektora inspektorów związku, 5) uchwalanie na wniosek dyrektora regulaminów czynności i instrukcyj o prowadzeniu księgowości dla kas oszczędności i przepisów służbowych dla pracowników kas, 6) urządzanie kursów fachowych dla pracowników kas oszczędności.

Art. 83. (1) Dyrektora związku zatwierdza Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z pośród trzech kandydatów, wybranych przez zarząd.

(2) Prezes związku jest kierownikiem zarządu i w tym charakterze reprezentuje związek wobec wszystkich osób, instytucyj, władz i urzędów, składa wnioski władzy nadzorczej, wykonywa zarządzenia i instrukcje władzy nadzorczej i czynności, przez nią zlecone, w szczególności w zakresie polityki finansowej, oraz jest zwierzchnikiem pracowników związku.

(3) Dyrektor jest organem wykonawczym związku i w tym charakterze zarządza rewizje kas oszczędności i wydaje zalecenia porewizyjne, prowadzi kontrolę polityki finansowej kas i stosowanej przez nie stopy procentowej oraz wydaje w tym zakresie polecenia i instrukcje.

Art. 84. Komisja rewizyjna składa się z trzech członków, wybieranych corocznie przez walne zgromadzenie, i powołana jest do sprawdzenia rachunków rocznych związku.

Art. 85. (1) Członkowie zarządu związku oraz członkowie komisji rewizyjnej mają prawo do wynagrodzenia za udział w posiedzeniach oraz prawo do zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów podróży, bez prawa do stałego uposażenia.

(2) Prezes związku może pobierać wynagrodzenie w wysokości, uchwalonej przez walne zgromadzenie.

(3) Dyrektor związku pobiera stałe uposażenie.

(4) Wysokość wynagrodzenia prezesa związku i uposażenia dyrektora związku zatwierdza Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 86. (1) Rewizje kas oszczędności związek przeprowadza z własnej inicjatywy, na żądanie organów kas oszczędności i na żądanie władzy nadzorczej.

(2) Koszty rewizji, przeprowadzonej na żądanie organów kasy oszczędności, pokrywa kasa oszczędności.

Art. 87. Czas trwania mandatów prezesa związku, członków zarządu oraz okres urzędowania i sposób odwoływania dyrektora związku — ustali statut.

Art. 88. (1) W celu wykonywania bezpośredniego nadzoru nad działalnością związków komunalnych kas oszczędności Minister Skarbu może ustanawiać w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych komisarza rządowego i jego zastępcę przy poszczególnych związkach i na koszt związków.

(2) Komisarz rządowy lub jego zastępca biorą udział w walnem zgromadzeniu i w posiedzeniach zarządu i mają prawo wglądu do ksiąg i dokumentów związku oraz żądania od prezesa związku i dyrektora wszelkich wyjaśnień.

(3) Komisarzowi służy prawo zawieszania uchwał i zarządzeń władz związku, sprzecznych z prawem lub statutem lub też przekraczających zakres działania związku. O legalności lub ważności zawieszonych uchwał lub zarządzeń decyduje władza nadzorcza.

ROZDZIAŁ IV.

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE.

Dział I.

Przepisy przejściowe.

Art. 89. (1) Statuty kas oszczędności powinny być uzgodnione z przepisami rozporządzenia niniejszego i złożone władzy nadzorczej w celu stwierdzenia ich zgodności w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia. W wyjątkowych przypadkach termin ten może być przez władzę nadzorczą przedłużony.

(2) Po upływie terminu, wskazanego w ust. (1), kasy oszczędności, które statutów nie uzgodniły, ulegają likwidacji z mocy zarządzenia władzy nadzorczej.

Art. 90. Książeczki oszczędnościowe, wystawione przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego instytucjom finansowym i ubezpieczeniowym, utrzymują dotychczasowy charakter i przywileje aż do czasu całkowitej spłaty przez kasy oszczędności przyjętych wkładów oraz należnych od tych wkładów odsetek.

Art. 91. (1) Związki założycielskie (poręczające) kas oszczędności o kapitale zakładowym poniżej minimum, przewidzianego w art. 18, powinny uzupełnić gotówką kapitał zakładowy kas w terminie trzech lat od daty wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

(2) Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw wewnętrznych mogą zwolnić związki założycielskie (poręczające) od obowiązku uzupełnienia kapitału zakładowego; w tych przypadkach uzupełnienie kapitału zakładowego nastąpi drogą odpisania potrzebnej sumy na kapitał zakładowy z funduszu zasobowego kasy oszczędności.

(3) Po bezskutecznym upływie terminu, wskazanego w ust. (1), kasy oszczędności, których związki założycielskie (poręczające) nie uzyskały zwolnienia, przewidzianego w ust. (2), ulegną likwidacji z mocy zarządzenia władzy nadzorczej.

Art. 92. (1) Aż do wprowadzenia jednolitych przepisów, normujących tryb postępowania umarzającego, dotyczącego utraconych tytułów na okaziciela, do utraconych książeczek oszczędnościowych, mających charakter dokumentów na okaziciela (art. 34), stosowane będą przepisy prawa obowiązującego w siedzibie kasy oszczędności, która książeczkę oszczędnościową wystawiła; kasa oszczędności uprawniona będzie wszakże do wydania duplikatu utraconej książeczki oszczędnościowej już po upływie sześciu miesięcy od dnia wdrożenia postępowania umarzającego.

(2) Właściwość sądu określa się według siedziby kasy oszczędności, która książeczkę oszczędnościową wystawiła.

Art. 93. Do czasu wydania rozporządzenia o związkach komunalnych kas oszczędności (art. 79 ust. (3)) uprawnienia, służące im w myśl przepisów rozdziału III rozporządzenia niniejszego nadaje się: 1) Związkowi Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie z zakresem działania na obszarze województw centralnych i wschodnich, 2) Związkowi Polskich Kas Oszczędności we Lwowie z zakresem działania na obszarze województw południowych, 3) Komunalnemu Związkowi Kredytowemu w Poznaniu z zakresem działania na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz 4) Związkowi Kas Oszczędności województwa śląskiego z zakresem działania na obszarze województwa śląskiego.

Art. 94. (1) Przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje bankowe oraz inne osoby prawne, z wyjątkiem spółdzielni kredytowych, zarejestrowanych w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, które używają w swej firmie lub nazwie słów: „kasa oszczędności" lub słów o podobnej treści, obowiązane są zmienić swą firmę lub nazwę przez skreślenie słów: „kasa oszczędności" lub słów o podobnej treści w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pod rygorem likwidacji z mocy zarządzenia Ministra Skarbu.

(2) Przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje bankowe, spółdzielnie kredytowe oraz inne osoby prawne obowiązane są w ciągu dwóch lat od daty wejścia w życie rozporządzenia niniejszego wycofać znajdujące się w obrocie książeczki wkładkowe, o ile noszą one nazwę książeczek oszczędnościowych lub nazwę o podobnej treści.

Dział II.

Przepisy końcowe.

Art. 95. (1) Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

(2) Ilekroć artykuły rozporządzenia niniejszego wydanie poszczególnych przepisów przekazują do osobnego rozporządzenia, rozporządzenie to wyda Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 96. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Państwa z dniem ogłoszenia, z tem jednak, że moc obowiązującą art. 53 na obszarze województwa śląskiego zawiesza się do czasu wprowadzenia na tym obszarze przepisów o tworzeniu związków międzykomunalnych.

(2) Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą: rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339) oraz inne przepisy w sprawach, unormowanych rozporządzeniem niniejszem.

Prezydent Rzeczypospolitej: **I. Mościcki**
Prezes Rady Ministrów: **L. Kozłowski**
Minister Spraw Wewnętrznych:
Marjan Zyndram-Kościałkowski
Minister Spraw Zagranicznych: **Beck**
Minister Spraw Wojskowych: **J. Piłsudski**
Minister Skarbu: **Wł. Zawadzki**
Minister Sprawiedliwości: **Czesław Michałowski**
Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: **W. Jędrzejewicz**
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: **J. Poniatowski**
Minister Przemysłu i Handlu: **H. Floyar-Rajchman**
Minister Komunikacji: **M. Butkiewicz**
Minister Opieki Społecznej: **Jerzy Paciorkowski**
Minister Poczt i Telegrafów: **E. Kaliński.**

Komunalne Kasy Oszczędności wobec nowego ustawodawstwa

W Nr. 250 „Gazety Handlowej" z dn. 31 października r. b. ukazał się artykuł p. Prezesa J. Zdanowskiego, omawiający najważniejsze postanowienia nowego prawa o K. K. O., który w całości poniżej zamieszczamy. (Przyp. Redakcji).

W dziesiątą rocznicę Kongresu Międzynarodowego Kas Oszczędności, ustalającego święto 31 października, ukazuje się Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, stwarzający nowe formy prawne dla Komunalnych Kas Oszczędności w Polsce. Aczkolwiek Dekret z roku 1927 dokonał już był unifikacji odmiennego uprzednio w dzielnicach ustawodawstwa przedwojennego i umożliwił tworzenie Kas w województwach centralnych i wschodnich, to jednak warunki polskie wskazały na potrzebę znowelizowania prawa.

By tę potrzebę zrozumieć, trzeba sobie uzmysłowić, że między typem Kasy odziedziczonym po Prusach i po Austrji, które zastała odrodzona Polska, były poważne różnice. W Prusach Kasa była częścią gospodarstwa komunalnego. Stąd cały zarząd złączony w rękach naczelnika zarządu powiatu czy miasta, stąd z ramienia miasta czy powiatu działająca rada, stąd odpowiedzialność całym majątkiem samorządu za każdą tranzakcję Kasy. Zbiorowa działalność Kas mogła się odbywać na podstawie przepisów dla międzykomunalnych związków. W Austrji miasto czy powiat stwarzało Kasę, następnie kontakt między obu instytucjami, mającemi odrębną osobowość prawną, pozostawał luźny. Kasy korzystały tylko z gwarancji założyciela, dotyczącej samych wkładów na książeczki. O ile naczelnik zarządu miejskiego mógł być jeszcze prezesem organu nadzorczego Kasy, o tyle starosta występować mógł już tylko w charakterze komisarza rzadowego. Leżało to w austrjackiej koncepcji podziału władz lokalnych na państwowe i autonomiczne.

W organizacji lokalnej administracji Polska poszła wyraźnie za wzorem pruskim. Przygotowywano już ją do tego wzoru jeszcze za czasów okupacji, pchnął ją w tym kierunku następnie Dekret Naczelnika Państwa, ustaliły ją na tej drodze przepisy konstytucyjne. Natomiast w organizacji Kas Oszczędności, która znacznie dopiero później podległa rozważaniom w celach ustawodawczo-unifikacyjnych, Dekret z roku 1927 przyjął podstawowe zasady wzoru austrjackiego, a więc rozdzielił osobowość prawną samorzadów i Kasy, wprowadził fakultatywność odpowiedzialności samorządu za wkłady lub za wszelkie operacje Kas, dopuścił osoby z poza organów samorzadu do rad nadzorczych, nie dopuszczał korzystania Kas z współdziałania w formie związków międzykomunalnych. Z tego odmiennego rozstrzygniecia odnośnie instytucyj dotąd złączonych pewnemi szerszemi koncepcjami, wynikały pewne tarcia i nieporozumienia. Oczywiście najmniej ich być mogło w Małopolsce, gdzie ustawy samorządowe w znacznym stopniu aż do obecnej unifikacji zachowały dawna treść i gdzie organy samorządu powiatowego, a nieraz i miejskiego, były zdekompletowane lub w stanie dezorganizacji, a Kasy samodzielnie same się rozwijały. Natomiast w innych częściach Polski rzecz się miała przeciwnie. Ustawa, a nawet rozporządzenia wykonawcze, nie mogą objąć i przewidzieć wielu kwestyj, które się w ich wykonywaniu wysuną. Przyzwyczajenie czy analogje wyłącznie tworzą wtedy kryterja rozstrzygnięć miejscowych.

Dlatego już od trzech lat zjednoczone w Związku Związków terytorjalne Związki Kas Oszczędności zwracały uwagę na nowelizowanie obowiązujących przepisów i przedstawiły w tym kierunku szereg postulatów. Nie uważaliśmy za wskazane wyciągnąć ostateczne prostolinijne konsekwencje z daleko idącego rozdziału, jaki między Kasą a samorządem nastąpił. Próby poprawy szły w kierunku uporządkowania pewnych odchyleń, jakie się w praktyce dały odczuć. Trzeba było wyciągnąć tylko konsekwencje z dwóch faktów: Jednym z nich jest, że Kasy Oszczędności znacznie się rozwinęły, skutkiem czego trzeba im samodzielności, wzmagającej odpowiedzialność kierownictwa, a także pewnych przepisów, jakie doświadczenie wprowadziło do ustaw o innych instytucjach pieniężnych. Drugim faktem jest, że odpowiedzialność samorządu za Kasę ma realne znaczenie, że na większości obszaru Polski życie wytworzyło lub utrzymało znaczne między temi dwoma instytucjami zbliżenie i że samorząd skupił w sobie wiele atrybutów dawnej pracy społecznej, a stajac się jakgdyby jej ośrodkiem, wciąga w swoją orbitę elementy społecznie czynne.

W uwzględnieniu faktu pierwszego proponowaliśmy:

1) Podkreślenie osobnej osobowości prawnej i uporządkowanie wynikających z niej konsekwencyj przez obowiązek rejestracji w rejestrze handlowym;

2) wprowadzenie obowiązkowe do składu rad nadzorczych pewnej części członków z poza organu samorządu;

3) wprowadzenie dyrektora Kasy do zwierzchniej kolegjalnej władzy wykonawczej — zarządu;

4) wprowadzenie przepisów o kwalifikacjach pracowników i zakazie równoczesnej pracy w pewnych warunkach;

5) wprowadzenie zakazu kredytowania przez Kasy członków swych władz i pracowników;

6) nadanie publiczno-prawnego charakteru Związkom K. K. O. przez uczynienie obowiązkowem poddanie się ich rewizjom i obowiązkowa przynależność do nich oraz uprawnienie Związków do pewnych z nadzoru wynikających decyzyj.

W uwzględnieniu faktu drugiego uważaliśmy za konieczne, by Kasy posiadały odpowiedzialność związków założycielskich za wszystkie przez nie w granicach statutu dokonywane czynności, nie tylko za same wkłady na książeczkach. Życie w praktyce, mimo dotychczasowej dowolności, pchało do tego. Wymagały od Kas i tak specjalnych uchwał związków poręczających w tym względzie banki państwowe. Po skasowaniu dużej sieci banków prywatnych jest pożądany dla Kas rozwój operacyj

inkasowych, pożądane przedstawicielstwo Banku Polskiego. Oczywiście Kasy, które na wzór banków mają fundusze zapasowe lub mogące zastąpić solidarną odpowiedzialność członków spółdzielni, mogą się bez gwarancji samorządowej obchodzić, ale większość jej potrzebuje. Gwarancja ta nie jest fikcją. W ciągu ostatnich 2 lat okazało się, że nawet mniejsze, czy zadłużone samorządy, mogły Kasom swym przychodzić z pomocą. Gdyby nawet odpowiedzialność uczynić fakultatywną, to i tak przez dłuższy czas będzie ona istnieć musiała, bo dzięki niej Kasy pozaciągały zobowiązania. Oczywiście do czasu ich rozwiązania odpowiedzialność musi pozostać.

Wzamian za tę obowiązkową gwarancję samorządu założycielskiego:

1) ustaliliśmy przewodnictwo w radzie kasy dla naczelnika zarządu miasta czy powiatu,

2) ograniczyliśmy obowiązkowo dopuszczenie do składu rad osób z poza samorządu do 1/3,

3) w ulżeniu i zabezpieczeniu tej gwarancji przewidywaliśmy:

a) większe wzmożenie rezerw Kas,

b) utworzenie specjalnego funduszu gwarancyjnego Kas,

c) współudział Kas w tworzeniu dla celów finansowych związków międzykomunalnych,

d) ściślejsze ograniczenie w dziedzinie udzielania kredytów.

Nowy dekret uwzględnił postulaty, podkreślające samodzielność Kas oraz przystosowujące Kasy do innych instytucyj pieniężnych. Poszedł dalej w dwu punktach:

Po pierwsze zamiast uczestnictwa dyrektora w zarządzie dekret skasował pojęcie zarządu, pokrywając je pojęciem Dyrekcji. Rozstrzygnięcie takie będzie jednak wymagało bliższych omówień w postanowieniach wykonawczych. Jednym z filarów, na których stoją zagranicą Kasy Oszczędności, są osoby wchodzące w skład zarządu. Zaprasza się do nich powszechnem zaufaniem cieszące się osoby, które często bezpłatnie, czasem za odszkodowaniem dziennem czas swój i pracę ofiarowują. Czasem praca ta polega tylko na posiedzeniach kolegjalnych, czasem nawet, w instytucjach mających miljardowe wkłady, jest stałą pracą codzienną, lub na kadencje między członkami podzieloną. Nie przypuszczam, żeby był zamiar zapoznawania takich faktów i sądzę, że się ich zastosowanie umożliwi. Tembardziej, że wprowadzenie stałej kolegjalnej Dyrekcji w Kasach mniejszych przekraczałoby ich możność.

Powtóre Dekret rozszerzył udział w Radach Kas osób z poza organów samorządowych do połowy składu Rady. To postanowienie znacznie rozluźnia stosunek między Kasą a samorządem. To też w ślad zatem, Dekret przewiduje fakultatywną odpowiedzialność samorządu za inne operacje poza wkładami na książeczkę.

Wszystkie przez nas przewidywane zmiany, zabezpieczające wzmocnienie siły finansowej Kas, zostały w Dekrecie uwzględnione, z tem jednak, że proponowane przez organizacje Kas bliższe sprecyzowanie ograniczeń w czynnościach zostało przeniesione do zarządzeń Ministra Skarbu.

Poza poruszonemi tu zagadnieniami, Dekret uwzględnił postulaty Kas w dziedzinie:

1) przyznania książeczce z sumą wkładu 2.500 zł., podobnie jak to ma miejsce w bankach państwowych, zwolnienia od egzekucji;

2) przyznanie prawa egzekucji administracyjnej dla pretensyj do wysokości 1.000 zł.;

3) zachowanie bezwzględnej tajemnicy przez K. K. O. co do kont, wkładów i depozytów;

4) ochrony nazwy „Kasa Oszczędności“, „wkład i książeczka oszczędnościowa“, zachowując je dla Kas, podlegających niniejszej ustawie, dla P. K. O., Kas gminnych i Galicyjskiej Kasy Oszczędności.

Zasadniczemi jeszcze sprawami w Dekrecie jest wprowadzenie doń przepisów o odpowiedzialności cywilnej i karnej zarządów i pracowników Kas oraz zmiana dotychczasowego stanu rzeczy odnośnie nadzoru państwowego. Był on dotąd w kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych, który w sprawach czysto finansowych wykonywał go w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Obecnie następuje zmiana, nadzór przechodzi do Ministra Skarbu, który w sprawach natury organizacyjnej, czy personalnej porozumiewać się będzie z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Podkreśla to rozstrzygnięcie w sensie pozytywnym zagadnienia, co do którego były nieraz wysuwane z poza sfer K. K. O. wątpliwości, że K. K. O. mają być instytucjami kredytowemi.

Nie można tu zamilczeć o tem, że praca w orbicie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w którem znajduje się i samorząd terytorjalny, zwykle ostoja wszelkiego samorządu, znajdowała w tem Ministerstwie wyrozumienie. Mamy jednak nadzieję, że aczkolwiek Ministerstwo Skarbu jest władzą niezwyczajną decentralizacji, to życie ułoży warunki, umożliwiające w tem także Ministerstwie zrozumienie wartości zastosowania samorządu, a co za tem idzie zwiększonego poczucia odpowiedzialności czynników społecznych. Choć rozłączono Kasę i związek komunalny, niemniej obydwie te instytucje na idei samorządu stoją. Więc wierzymy, że i nadal Komunalne Kasy Oszczędności utrzymają i rozszerzą swe samorządne uprawnienia i nadal służyć będą mogły idei oszczędzania, wzmacniając zaufanie do siebie i dając bezpieczeństwo powierzonym im wkładom.

Nowe prawo o Komunalnych Kasach oszczędności

Przed kilku laty z inicjatywy Związków K. K. O. rozpoczęto prace nad zmianami rozporządzenia Prezydenta R. P. z 13.IV.1927 r. o K. K. O. W roku 1932 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, opierając się na materjale, złożonym przez Związek Związków K. K. O., opracowało projekt nowego rozporządzenia, który jednak nie doczekał się realizacji. Do opracowania nowego projektu przystąpiło Ministerstwo Skarbu. Prace zakończono latem b. r., a ostateczny projekt rozporządzenia Prezydenta R. P., po uzgodnieniu międzyministerjalnem, został uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 12 października i ogłoszony

w Dzienniku Ustaw Nr. 95, poz. 860 z dnia 29 października, jako prawo obowiązujące.

Nowe prawo o K. K. O. wprowadza szereg zasadniczych zmian w dotychczasowej organizacji tych instytucyj. Zmiany te rozpatrzmy poniżej, porównując je jednocześnie z projektem noweli, opracowanym swego czasu przez Związek Związków K. K. O.

1. Przepisy ogólne (art. 1 — 6).

Nowe prawo ustala (art. 1) zasadniczo cele i zadania Kas w sposób analogiczny do stanu dotychczasowego. Opuszcza jedynie — tak, jak to przewidywał projekt Związku Związków — wyraz „tani" przed słowem „kredyt", uważając to określenie za zbędne, gdyż Kasy nie są instytucjami na zysk obliczonemi, a najważniejszem ich zadaniem jest gromadzenie oszczedności.

Kasy stają się (art. 2) instytucjami o charakterze publiczno - prawnym, posiadając osobowość prawną, odrębną od związku „założycielskiego" (poręczającego). W ten sposób, zgodnie z postulatami Związku Związków, samoistność Kas w stosunku do związku komunalnego została dobitnie podkreślona.

Nowe prawo przewiduje (art. 3) nadal, że Kasy mogą być zakładane przez związki samorządowe miejskie, powiatowe i wojewódzkie, choć postulaty Związku szły w kierunku, zgodnym z dotychczasową praktyką, pozostawienia tej możności wyłącznie samorzadom miejskim i powiatowym.

Uzupełnieniem przepisów ogólnych są dwa nowe artykuły, dotychczas nie przewidziane, a wysuniete w innej nieco formie w projekcie Związku Zwiazków. Jeden (art. 5) — to bardzo ważne uprawnienie nadane K. K. O. wyłącznego używania nazw „Kasa Oszczędności" i „książeczka oszczędnościowa"; z przywileju tego korzystaja poza K. K. O. tylko P. K. O., Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie, oraz Gminne Kasy pożyczkowo - oszczędnościowe. Uczyniono tu wyjątek dla spółdzielni kredytowych, zarejestrowanych w chwili wejścia w życie omawianego Dekretu o K. K. O., które używały w nazwie firmy słów „Kasa Oszczędności": spółdzielnie te mogą nadal używać tej firmy, jednak bez prawa wydawania książeczek wkładkowych p. n. „książeczek oszczędnościowych". Zupełnie nowy przepis zawiera również art. 6, który stanowi, że K. K. O. przy wykonywaniu swych czynności bankowych są „kupcami" i podlegają zgłoszeniu do rejestru handlowego.

2. Organizacja (art. 7 — 17).

Dział ten wprowadza również szereg zmian w stosunku do dawnych przepisów. Przedewszystkiem nowe prawo wprowadza pojecie „Dyrekcja" zamiast dotychczasowego „Zarządu", dzieki czemu wytwarza się przekonanie, że czynnik fachowy w tymże organie będzie dominujący.

Rada Kasy ma się składać (art. 9) z 3 do 14 członków, wybieranych na trzy lata przez organ stanowiący zwiazku „założycielskiego", przyczem w połowie z pośród członków z grona organów ustrojowych związku założycielskiego, w połowie zaś — z poza tego grona. Przewodniczącym rady jest z urzędu przewodniczący organu wykonawczego związku założycielskiego, a więc starosta w powiatowych K. K. O. i prezydent względnie burmistrz — w miejskich. Dotychczas określenie liczby członków rady pozostawione było statutom Kas, przyczem minimum w myśl przepisów wykonawczych wynosiło trzech członków. Inaczej również normowany był skład rady kasy, mianowicie dotychczasowe przepisy określały, że „conajmniej" połowa członków rady musi być wybrana z grona organu stanowiącego związku poręczającego. Związek Związków wysuwał koncepcję, zdaniem naszem dość szczęśliwą, że „conajmniej 1/3 część członków rady musi być wybrana z poza grona członków organu stanowiącego związku poręczającego", w ten sposób przewaga osób z organu związku poręczającego byłaby zapewniona. Odnośnie przewodniczącego rady kasy postulaty Związku zostały w pełni uwzględnione.

W/g postanowień nowego prawa (art. 10) „Dyrekcję" powołuje rada Kasy, przyczem dyrektor „zarządzający" i jego zastępcy winni być powoływani z pośród osób, posiadających praktykę w K. K. O., w związkach K. K. O. lub praktykę bankową; w pierwszych dwu przypadkach powołanie następuje po zasięgnięciu opinji o kandydatach we właściwym Związku K. K. O. Dyrektor „zarządzający" podlega zatwierdzeniu Ministra Skarbu w porozumieniu z Min. Spraw Wewnętrznych.

Z tych postanowień wynikałoby, iż w skład dyrekcji czyli dawengo zarzadu wchodzą wyłącznie tylko osoby o pewnych kwalifikacjach fachowych wzgl. tylko urzednicy Kasy, z wyłączeniem czynnika społecznego, t. j. bez udziału przedstawicieli miejscowego społeczeństwa. Jednakże artykuł nastepny m. in. określa, że ilość członków dyrekcji, zakres ich działalności, jak również sposób ich powoływania i odwoływania „określi statut". Stad należałoby wnioskować, że zapewne czynnik miejscowy społeczny bedzie w składzie dyrekcji uwzgledniony. Z poprzednio omawianych postanowień widać, że obecny dyrektor Kasy, jako „dyrektor zarzadzajacy", bedzie właściwie spełniał zarazem funkcje dotychczasowego „Naczelnika Zarzadu". Jest to znaczne wzmocnienie kompetencji czynnika fachowego. Zwiazek Związków wychodził również z założenia nadania dyrektorom wiekszych uprawnień, przewidując w swych postulatach, że dyrektor Kasy z urzedu powinien wchodzić w skład zarządu Kasy, a w wiekszych K. K. O. powinien on być z urzedu Naczelnikiem Zarządu.

Odnośnie składu i kompetencji komisji rewizyjnej nowe prawo nie wprowadziło zasadniczych zmian. Zwiazek K. K. O. przewidywał jedynie, że rada Kasy ma prawo powołać do omawianej komisji rzeczoznawców o określonych kwalifikacjach fachowych, a który to postulat w nowem prawie pominieto, co jednak możnaby uzupełnić w przepisach wykonawczych. Pominieto nadto w nowem prawie przepis odnośnie wyborów członków organów K. K. O., co zapewne zostanie uwzgledniono w statucie normalnym, jaki zostanie opracowany.

Również nie wspomniano nic o koniecznej nieposzlakowanej przeszłości członków organów i pracowników Kasy (co wysunięto w projekcie Zwiazku Związków K. K. O.), wspomniano jedynie, że członkami organów K. K. O. nie mogą być osoby, pozostające ze sobą w związku małżeńskim oraz w stosun-

kach pokrewieństwa lub powinowactwa w linji prostej bez względu na stopień, a w linji bocznej — do drugiego stopnia włącznie (przepis zgodny z postulatami Zw. Zw.); nadto ustalono, że członkami dyrekcji K. K. O. nie mogą być osoby należące: do rady Kasy (jak zresztą dotychczas było), organów ustrojowych związku założycielskiego lub organów administracji ogólnej, ani też *pracownicy* związku założycielskiego lub związków K. K. O. — wreszcie, że członkowie organów i pracownicy K. K. O. nie mogą być równocześnie członkami rad nadzorczych, komisyj rewizyjnych i pracownikami innych zakładów i instytucyj kredytowych, jednakże władza nadzorcza może w poszczególnych przypadkach zezwolić na odstąpienie od tej zasady po wysłuchaniu opinji Związku K. K. O. Zgodnie z powyższemi nowemi postanowieniami nie będą mogli odtąd wchodzić w skład zarządu, a w/g nowej terminologji — w skład dyrekcji, pracownicy macierzystego związku samorządowego Kasy (sekretarze i inspektorzy powiatowych związków samorządowych i t. p.). Przepis ten wydaje się być w całej pełni słuszny.

Z nowych postanowień w dziale organizacji należy wymienić postanowienie, określające — zgodnie zresztą z postulatami Zw. Zw., — że członkowie organów i komisji rewizyjnej oraz pracownicy K. K. O. nie mogą korzystać z bezpośredniego kredytu w Kasie, w której pracują. Oczywiście przepis ten nie dotyczy zaliczek, jakie mogą pobierać pracownicy Kasy na poczet stałych poborów. Jeden z artykułów omawianego działu przewiduje, iż członków organów jak i pracowników Kasy obowiązuje zachowanie tajemnicy urzędowej i handlowej, w szczególności w zakresie stanu poszczególnych kont wkładów.

Językiem urzędowym w K. K. O. jest język polski. Wszelkie spory pomiędzy organami kasy, jak również pomiędzy temi organami, a związkiem założycielskim, wynikające ze statutowej działalności Kasy, rozstrzyga władza nadzorcza. Przepisy te są całkowicie zgodne z postulatami Zw. Zw.

3. Założenie Kasy Oszczędności (art. 18 — 22).

W dziale tym wprowadzony został obowiązek wpłaty *gotówką* kapitału zakładowego w wysokości conajmniej 50.000 zł. (dotychczas 5.000), co się pokrywa z identyczną wysokością kwoty, wysuwaną przez Zw. Zw., nadto przewidziano konieczność wpłaty bezzwrotnej dotacji w wysokości conajmniej 10.000 zł. na koszty organizacji Kasy (dotychczas nie była określona wysokość takiej dotacji). W wyjątkowych przypadkach Minister Skarbu może zezwolić związkowi założycielskiemu na wpłatę kapitału zakładowego w wysokości poniżej 50.000 zł.

W następnych artykułach tego działu zamieszczono przepisy odnośnie konieczności zachowania określonych formalności przy wpisie do rejestru handlowego. Uruchomienie Kasy może nastąpić dopiero po jej zarejestrowaniu.

4. Zakres działania Kasy Oszczędności (art. 23—30).

Zakres działalności Kas pozostawiono w dotychczasowych ramach, z minimalnem ich rozszerzeniem. I tak np. nowe prawo przewiduje (art. 23 p. 5) możność dyskontowania przez K. K. O. oprócz weksli również i „innych dokumentów". Oczywiście w przepisach wykonawczych trzeba będzie ściśle określić, co należy rozumieć przez „inne dokumenty", aby uniknąć ewent. dyskontowania przez Kasy różnych frachtów i t. p. Zresztą w specjalnym artykule (art. 24) ustalono, że „warunki udzielania kredytów i pożyczek oraz dyskontowania weksli przez kasy oszczędności, jak również najwyższą granicę dopuszczalności ogólnego zadłużenia jednej osoby, ustalać będzie rozporządzenie Ministra Skarbu". Jak z tego wynika, rozporządzenie Ministra Skarbu będzie mogło w szerokim zakresie regulować politykę kredytową K. K. O., jak również ustalać wysokość maksymalnego zadłużenia jednej osoby. To ostatnie postanowienie jest szczególnie ważne z uwagi na zadłużanie się niektórych osób w granicach zbyt wysokich w stosunku do ogólnej sumy kapitałów własnych i wkładkowych danej Kasy.

W dziale tym pominięto postulaty Zw. Zw., które zapewne zostaną określone we wspomnianem rozporządzeniu Ministra Skarbu, a mianowicie, że kasom oszczędności nie będzie wolno: 1) trudnić się kupnem i sprzedażą towarów na własny rachunek, 2) redyskontować weksli, zastawiać objektów i zaciągać pożyczek na rozszerzanie operacyj kredytowych i t. p.

Odnośnie zadłużenia związków komunalnych w K. K. O., art. 25 określa, że ogólna suma zadłużenia związku założycielskiego i innych związków samorządowych oraz przedsiębiorstw i zakładów komunalnych w Kasie nie *może przekraczać 20%* ogólnej sumy *wkładów oszczędnościowych*, wykazanej w bilansie Kasie na ostatni dzień roku sprawozdawczego. Dotychczas ogólne zadłużenie związku poręczającego (założycielskiego) bez zezwolenia władzy nadzorczej mogło sięgać 10% wkładów oszczędn. (Zw. Zw. proponował 5%), a za zezwoleniem tej władzy — 20%; zaś ogólne zadłużenie związku poręczającego i innych związków samorządowych (oraz „innych związków prawa publicznego" — wyrazy te w nowem prawie opuszczono) mogło wynosić najwyżej 30% ogólnej sumy wkładów oszczędn. Nowe prawo zatem ogranicza maksymalną granicę ogólnego zadłużenia samorządów w Kasie, na korzyść związku założycielskiego.

Brak w nowem prawie natomiast postanowienia (wysuwanego przez Zw. Zw.), że *za udzielenie związkowi założycielskiemu pożyczki należy uważać również dyskontowanie zobowiązań opatrzonych podpisem tegoż związku.*

Jako nowe postanowienie, wprowadzono zakaz udzielania pożyczek związkowi założycielskiemu i innym związkom samorządowym w ciągu pierwszych dwu lat od chwili założenia Kasy. Postanowienie to będzie oczywiście miało zastosowanie do nowoutworzonych K. K. O.

Jeden z następnych artykułów (art. 27) — również co do treści swej zupełnie nowy — przewiduje, że fundusze emerytalne Kas powinny być lokowane w papierach wartościowych o bezpieczeństwie pupilarnem, bądź w nieruchomościach, a fundusze zasobowe conajmniej w połowie w takichże papierach wartościowych (dotychczas 20%). Należy zaznaczyć, że nowe prawo w żadnym artykule nie zawiera

wzmianki o tworzeniu funduszów emerytalnych, stąd należałoby mniemać, że, mówiąc o lokacie funduszów emerytalnych Kas, ustawodawca miał zapewne na myśli nieliczne Kasy w województwach południowych, które posiadają własne odrębne fundusze emerytalne. W znakomitej większości Kas pracownicy są ubezpieczeni, albo w Z. U. P. U., albo też w funduszach emerytalnych swoich związków poręczających.

Ustęp 2-gi tegoż artykułu ustala, że wolne fundusze Kas będą mogły być lokowane — poza instytucjami państwowemi i komunalnemi — również i w innych instytucjach finansowych, a więc np. w bankach prywatnych, wprawdzie za specjalnem zezwoleniem Ministra Skarbu, lecz jest to jednak wyłom w dotychczasowej praktyce Kas, które mogły wyłącznie lokować swe wolne fundusze tylko w instytucjach finansowych państwowych i komunalnych.

Wreszcie ust. 3 omawianego artykułu mówi, że rozporządzenie Ministra Skarbu ustali, jaką część sumy wkładów oszczędnościowych Kasy będą musiały lokować w papierach państwowych lub przez Państwo gwarantowanych, oraz jaką część tej sumy będą mogły lokować w pożyczkach hipotecznych amortyzacyjnych. Dotychczasowe przepisy przewidywały, że K. K. O., posiadające wkłady oszczędnościowe w wysokości ponad 200.000 zł., powinny lokować conajmniej 5% ogólnej sumy tych wkładów we wspomnianych papierach wartościowych. W jakiej wysokości określi tę lokatę rozporządzenie Ministra Skarbu, trudno dziś przewidzieć.

Następny artykuł omawianego działu określa przypadki, w jakich wolno jest Kasom budować wzgl. nabywać nieruchomości tak dla własnego użytku, jak w przypadku poszukiwania swoich pretensyj. W tym zakresie nowe prawo nie wprowadza żadnych zmian w dotychczasowych uprawnieniach K. K. O.

Art. 29 omawiający możność zakładania przez K. K. O. za osobnem zezwoleniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oddziałów, zbiornic, kantorów wymiany i zakładów zastawniczych — w odniesieniu do dotychczasowego stanu wprowadza nieznaczne zmiany, a mianowicie przewiduje możność otwierania kantorów wymieny (dotychczas nie było wyraźnego w tym zakresie przepisu), jak również daje upoważnienie interesowanym Ministrom do wydania rozporządzenia wykonawczego odnośnie zakładów zastawniczych, w szczególności w zakresie obowiązku i praw stron, wynikających z umów zastawniczych, jako też o trybie przeprowadzania licytacji. Ten ostatni przepis idzie po linji wskazań, zawartych w postulatach Zw. Zw.

Końcowy artykuł omawianego działu (art. 30) zawiera zgodnie z postulatami Zw. Zw. postanowienia, określające, że K. K. O. za zezwoleniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych mogą: 1) utworzyć związek, mający na celu prowadzenie wspólnych zakładów pieniężnych, w szczególności central żyrowych i 2) uczestniczyć w zakładaniu, prowadzeniu oraz finansowaniu wspólnych komunalnych instytucyj kredytowych. Bliższe zasady odnośnie utworzenia i prowadzenia takiego związku ustali rozporządzenie wykonawcze. Przepisy te posiadają doniosłe znaczenie dla rozwoju obrotu bezgotówkowego pomiędzy K. K. O., a dla popularyzacji Kas wśród szerokich mas społeczeństwa dzięki tym operacjom — w szczególności.

5. *Przyjmowanie wkładów oszczędnościowych (art. 31 — 37).*

Z charakterystycznych zmian w odniesieniu do dotychczasowych przepisów prawnych należy wymienić:

1) że wkłady oszczędnościowe będą mogły być przyjmowane tylko w gotówce (konieczność wprowadzenia tego przepisu prawnego była wysuwana również przez Zw. Zw.),

2) Minister Skarbu będzie ustalać najwyższą sumę, jaką będzie można przyjmować na jedną książeczkę oszczędnościową,

3) K. K. O. nie mogą wystawiać książeczek oszczędnościowych z tytułu jakichkolwiek lokat, składanych przez instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, oraz z tytułu kredytów, zaciąganych przez kasy oszczędności; przepis ten będzie wymagał dodatkowego omówienia w przepisach wykonawczych z uwagi chociażby na dotychczasowe lokaty tych zakładów w Kasach;

4) jak odnośny przepis prawny głosi, do umownego przeniesienia własności książeczki oszczędnościowej na inną osobę *konieczne* jest jej wręczenie; z użycia wyrazu „konieczne" wynikaćby mogło, iż w tym przypadku wymagana jest pisemna cesja, co oczywiście nie było intencją ustawodawcy i co powinno być w przepisach wykazanych wyraźnie zaznaczone, celem uniknięcia nieporozumień;

5) przy utracie wzgl. zniszczeniu książeczki oszczędnościowej, opiewającej do kwoty, nie przekraczającej 50 zł., zastosowany będzie uproszczony tryb postępowania umorzeniowego, jaki ustali Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości; uniknie się przy tych drobnych wkładach kosztownego i kłopotliwego postępowania umorzeniowego w sądach;

6) wkłady na książeczki oszczędnościowe do wysokości zł. 2.500 wolne są od zajęcia; w postulatach Zw. Zw. wysunięto projekt zwolnienia wkładów oszczędnościowych do tej samej kwoty od zajęcia w drodze egzekucji, lecz tylko odnośnie wkładów na książeczki oszczędnościowe imienne z zastrzeżeniem wypłaty ściśle określonej osobie.

6. *Szczególne uprawnienia Kas Oszczędności (art. 38 — 40).*

Poza dotychczas przewidzianemi i stosowanemi uprawnieniami w odniesieniu do K. K. O., dodano zgodnie z postulatami Zw. Zw. następujące nowe: 1) zwolniono od opłat stemplowych wszelkie pisma i akta, sporządzane celem połączenia (fuzji) K. K. O.; 2) zwolniono od opłat wszelkie pokwitowania z odbioru wkładów oszczędnościowych, wystawiane przez wkładców oraz upoważnienia do odbioru wkładów oszczędnościowych; 3) należności pieniężne Kas w sumie, nie przekraczającej 1.000 zł., mogą być ściągane w trybie administracyjnym, przyczem tytułem wykonawczym dla tych należności będą wykazy zaległości z ksiąg handlowych, wystawianych przez K. K. O. i zaopatrzone przez nie stwierdzeniem, że pretensja

prawnie dojrzała do egzekucji. Przywilej ten był w tej samej formie i tych rozmiarach wysunięty przez Zw Zw.

7. Rachunkowość (art. 41 — 45).

Dział ten obejmuje, poza zasadami prowadzenia rachunkowości, również sprawy tworzenia i przeznaczenia funduszu zasobowego. Pierwszy artykuł tego działu ustala, że K. K. O. powinny prowadzić księgowość w/g zasad, stosowanych przez przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków. Członkowie dyrekcji odpowiadają za należyte prowadzenie księgowości. Przepisy w sprawie prowadzenia księgowości ustala *instrukcja Związków K. K. O.*, zatwierdzona przez władzę nadzorczą. Wprowadzono obowiązek dla dyrekcji Kas składania Związkowi K. K. O. do zbadania, najdalej w ciągu 4-ch miesięcy po upływie roku sprawozdawczego, bilansu rocznego, rachunku strat i zysków oraz dokładnego sprawozdania z działalności Kasy za rok ubiegły. Przepisów tych nie było w poprzedniem ustawodawstwie o K. K. O.

Wysokość funduszu zasobowego, do której K. K. O. powinny dążyć drogą przelewania czystych zysków, wynosić ma conajmniej 10% wkładów oszczędnościowych i innych zobowiązań Kasy (Zw. Zw. proponował 10% wkładów oszczędn. i 5% innych zobowiązań Kasy). Dotychczasowe przepisy prawne przewidywały wysokości 10% wyłącznie tylko sumy wkładów oszczędnościowych.

Dalej nowe prawo przewiduje, że po osiągnięciu przez Kasy funduszu zasobowego w wysokości conajmniej 5% wkładów oszczędn. i innych zobowiązań (nie wliczając redyskonta) zyski Kas w 3/4 winny być nadal przelewane na fundusz zasobowy, a po osiągnięciu 10% — w połowie na tenże fundusz. Według dotychczasowych przepisów, z chwilą osiągnięcia przez fundusz zasobowy 5% wkładów oszcz., połowa zysków mogła być przeznaczona na cele użyteczności publicznej, a po osiągnięciu 10% wkładów — całkowity zysk mógł iść na cele użyteczności publicznej.

Pozostała część zysków, po potrąceniu na fundusz zasobowy i fundusz gwarancyjny Kas (o którym będzie mowa niżej), może być w myśl nowego prawa przeznaczona na cele publiczne, bądź na utworzenie innych funduszów o szczególnem przeznaczeniu, związanem z działalnością Kasy.

Przytem o przeznaczeniu zysków na cele publiczne decyduje rada kasy, a nie organ stanowiący związku poręczającego, jak dotychczas. W wyjątkowych tylko przypadkach władza nadzorcza ma prawo zawiesić wykonanie postanowień odnośnie przelewania części zysków na cele publiczne.

Na fundusz zasobowy winny być przelewane również przedawnione wkłady oszczędnościowe (okres przedawnienia wynosi lat 20). Wreszcie na pokrycie strat kursowych na papierach wartościowych powinna Kasa tworzyć osobny fundusz wyrównawczy z osiąganych na tychże papierach zwyżek kursowych oraz z sum przeznaczonych na ten cel przy podziale czystego zysku.

8. Łączenie się Kas Oszczędności (art. 46 — 54).

Jest to dział, który w rozporządzeniu Prezydenta z 1927 r. o K. K. O. nie był uwzględniony. Przepisy w nowem prawie zostały sformułowane, z wyjątkiem drobnych zmian, zgodnie z postulatami Zw. Zw. Omawiane nowe przepisy prawne przewidują łączenie się Kas (fuzję) przez przeniesienie majątku jednej Kasy (przejętej) na inną (przejmującą), bądź też przez założenie nowej kasy oszczędności, na którą przechodzi majątek łączących się Kas i w tym ostatnim przypadku musi być utworzony związek międzykomunalny. Połączenie Kas może nastąpić również z mocy zarządzenia władzy nadzorczej, ze względu na interes publiczny. W poszczególnych artykułach omówione są dość szczegółowo warunki niezbędne do połączenia Kas i t. p. Ważny jest przytem przywilej, zawarty w art. 49 ust. 4, a mianowicie, że w wypadku łączenia się Kas na skutek zarządzenia władzy nadzorczej, przepisanie praw hipotecznych wolne jest od opłat sądowych (należności hipotecznych), a wynagrodzenie pisarza hipotecznego zmniejsza się do połowy.

W poprzednich przepisach prawnych była przewidziana możność łączenia się Kas tylko w formie związku międzykomunalnego.

9. Likwidacja Kasy Oszczędności (art. 55 — 65).

Dział ten omawia obszernie w 11 artykułach przeprowadzanie likwidacji. Przepisy te również w dużej mierze oparto na postulatach Zw. Zw.

Zgodnie z nowemi przepisami prawnemi, likwidacja Kasy może nastąpić: 1) na skutek uchwały organu stanowiącego związku założycielskiego, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą i 2) z mocy zarządzenia władzy nadzorczej. Zarządzenie likwidacji przez władzę nadzorczą może nastąpić: 1) w razie poniesienia przez Kasę strat, powodujących jej niewypłacalność, 2) ze względu na szczególne interesy gospodarcze i 3) w razie zniesienia związku założycielskiego, jeżeli nie nastąpi przejęcie Kasy przez inny zwązek założycielski. Dotychczasowe przepisy prawne przewidywały również likwidację dobrowolną i z mocy zarządzenia władzy nadzorczej, przytem w tym ostatnim przypadku tylko w razie poniesienia przez Kasę strat, powodujących jej niewypłacalność; pozostałe dwa przypadki, przewidziane w nowem prawie, nie były przedtem uwzględnione.

10. Odpowiedzialność cywilna i karna (art. 66 — 70).

Dział ten obejmuje postanowienia, nie przewidziane w dotychczasowych przepisach, odnośnie odpowiedzialności cywilnej i karnej członków organów i pracowników K. K. O.

Wobec nadania K. K. O. charakteru instytucyi prawa publicznego, szereg przepisów zawartych w Kodeksie Karnym odnośnie osób, zatrudnionych, wzgl. piastujących stanowiska w organach tego rodzaju instytucyj, będzie miało zastosowanie do członków organów i pracowników K. K. O.

11. Nadzór państwowy (art. 71 — 73).

W/g nowych przepisów prawnych, władzą nadzorczą nad K. K. O. jest Minister Skarbu, działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. W dotychczasowych przepisach prawnych władzą nadzorczą był Minister Spraw Wewnętrznych, działający w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Pozatem nowe prawo przynosi zmiany następujące: 1) po rozwiązaniu organów Kasy, dawniej mianowany był komisarz (zarząd jednoosobowy), obecnie przewiduje się powołanie t. zw. *tymczasowego zarządu*, a więc zarząd ten może być zarówno jednoosobowy, jak i wieloosobowy; 2) okres urzędowania komisarza prawnie wynosił 3 miesiące (był to okres stanowczo za krótki), obecnie wynosi 1 rok; 3) Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w celu wykonywania bezpośredniego nadzoru nad działalnością Kasy, może ustanawiać komisarza rządowego i jego zastępcę przy poszczególnych Kasach i na koszt Kas (art. 71 p. 2). Chodzi tu zapewne o większe Kasy, które odgrywają znaczną rolę i nad któremi kontrola ze strony władzy nadzorczej miałaby być wzmocniona.

W końcowym artykule tego działu (art. 73) zamieszczono nowe postanowienia, a mianowicie, że kontrolę nad Kasami Oszczędności niezależnie od kontroli, wykonywanej przez Związki K. K. O., może spełniać Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. (Kontrola ta będzie zapewnie wykonywana przez urzędników — inspektorów ministerjalnych). Koszty tej kontroli ponosić mają Kasy w wysokości, ustalonej przez Ministra Skarbu.

12. Fundusz gwarancyjny Komunalnych Kas Oszczędności (art. 74 — 78).

Funduszu takiego K. K. O. dotychczas nie posiadały, są to zatem zupełnie nowe, dotychczas nieprzewidziane postanowienia. Fundusz ten, oparty na wzorach norweskich, ma służyć pomocą tym Kasom, które znalazły się chwilowo i przejściowo w trudnościach płatniczych. Fundusz gwarancyjny stanowi wspólną własność wszystkich Kas.

13. Związki Komunalnych Kas Oszczędności (art. 79 — 88).

Dotychczasowe ustawodawstwo również tych przepisów nie przewidywało. Związki istniały jako dobrowolne organizacje, przyczem K. K. O. województw pomorskiego i poznańskiego były zrzeszone na odmiennych nieco zasadach w Komunalnym Związku Kredytowym w Poznaniu.

Główniejsze zasady, wysuwane w postulatach Zw. Zw., zostały w nowem prawie uwzględnione. Związki terytorjalne K. K. O., na nowych zasadach już jako organizacje przymusowe, otrzymały szerokie kompetencje w stosunku do Kas. W szczególności należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 79 p. 1 nowego prawa, omawiane Związki, wykonywując kontrolę nad działalnością Kas, będą uprawnione do wydawania w tym zakresie *obowiązujących* Kasy wskazań i instrukcyj.

Rozpatrując postanowienia tego rozdziału, należy podkreślić brak określenia, że Związki K. K. O. posiadają osobowość prawną. Luka ta zapewne będzie usunięta w statucie, o którym mowa w art. 80 p. 3 nowego prawa.

14. Przepisy przejściowe (art. 89 — 94).

W artykule pierwszym tego działu zamieszczono postanowienie, że statuty K. K. O. powinny być uzgodnione z przepisami nowego prawa w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie tegoż prawa. W wyjątkowych przypadkach termin ten może być przez władzę nadzorczą przedłużony. Kasy, które nie uzgodnią w tym terminie swych statutów, ulegają likwidacji z mocy zarządzenia władzy nadzorczej. W K. K. O., posiadających kapitały zakładowe poniżej określonego minimum 50.000 zł., powinny związki założycielskie uzupełnić te kapitały do wymaganej wysokości gotówką w terminie najdalej trzechletnim od daty wejścia w życie nowego prawa. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może zwolnić w wyjątkowych przypadkach niektóre związki założycielskie od uzupełnienia tego kapitału, przyczem w tych przypadkach kapitał zakładowy powinien być uzupełniony w drodze odpisania odpowiednich kwot z funduszu zasobowego na tenże kapitał zakładowy. Nieuzupełnienie w terminie określonym tego kapitału powoduje likwidację K. K. O. z mocy zarządzenia władzy nadzorczej.

Art. 93 postanawia, że do czasu wydania rozporządzenia specjalnego o Związkach K. K. O. wszelkie uprawnienia, wynikające z nowego prawa, nadaje się: 1) Związkowi K. K. O. w Warszawie z zakresem działania na obszarze województw centralnych i wschodnich, 2) Związkowi Polskich Kas Oszczędności we Lwowie na obszarze województw południowych, 3) Komunalnemu Związkowi Kredytowemu w Poznaniu na obszarze województwa pomorskiego i poznańskiego i 4) Związkowi K. K. O. województwa Śląskiego na obszarze tegoż województwa.

Wszelkie instytucje, które używają w swej firmie lub nazwie słów: „Kasa Oszczędności" lub słów o podobnej treści, z wyjątkiem instytucyj wyszczególnionych w art. 5, obowiązane są zmienić firmę lub nazwę przez skreślenie tych słów w ciągu jednego roku pod rygorem likwidacji z mocy zarządzenia Ministra Skarbu.

Tak w ogólnych zarysach sformułowane jest nowe prawo o K. K. O. w porównaniu z dotychczasowemi przepisami prawnemi. Powinno ono przyczynić się do znacznego usprawnienia działalności poszczególnych Komunalnych Kas Oszczędności.

Kazimierz Kohlmann.

Rozwój gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych w świetle cyfr i stosunków gospodarczych

(Dokończenie).

Rok 1929 stał się więc przełomowym dla liczebnej organizacji kas. Rok 1930-ty staje się przełomowym dla ich działalności kredytowej, jak to łatwo możemy zauważyć już z ogólnego zestawienia najważniejszych czynników ich obrotu. Wprawdzie jeszcze w tym roku suma udzielonych przeciętnie pożyczek przez jedną kasę w stosunku do poprzedniego roku wzrosła o kilkadziesiąt %, ale już w następnych latach kwoty te maleją z roku na rok znów o kilkadziesiąt %. Jak się kształtuje na tle rozwoju innych składników bilansu przeciwdziałanie upadkowi akcji kredytowej, wyjaśni nam zestawienie procentowych liczb kas, zwiększających swoje kapitały obrotowe.

Rok	% kas posiad. kapit. zakład.	% kas posiad. kapit. zasobow.	% kas posiad. wkłady	% kas posiad. zadłuż.
1929	92	69	94	87
1930	100	87	98	90
1931	100	95	97	86
1932	100	96	98	85

Jak widzimy z poprzednio powiedzianego, załamywanie się dalszego rozwoju liczebnego kas oraz cofnięcie kasom znacznej części kredytów przez P. B. R. zmusiło je pod groźbą zupełnego upadku do pewnego uporządkowania ich gospodarki. Giną więc zupełnie, kasy, nie posiadające kapitałów zakładowych, a kasy bez kapitałów zasobowych i wkładów stają się rzadkością. Pomimo tej ostatniej akcji, gdy do końca 1932 roku P. B. R. wycofał około 6,1 milj. zł., na to miejsce nie zdołano zorganizować więcej, niż 3,3 milj. zł. wkładów. Rekompensata strat na kapitale obrotowym wynosiła tu zaledwie 54%.

Nieoględna gospodarka lat ubiegłych nietylko osłabiła finansowe możliwości kas, co wystąpiło tak jawnie po częściowem wstrzymaniu pomocy kasom przez P. B. R., ale i doprowadziła do zamrożenia większości pożyczek, co pociągnęło za sobą obniżenie się dochodowości kas i coraz większe i liczniejsze straty wśród nich, na co wskazuje jak poprzednia, tak i następująca tabelka:

Dochody i straty kas w %-wym stosunku do sum bilansowych:

Rok	1929	1930	1931	1932
Dochody	2,9	4,1	3,2	2,2
Straty	2,2	2,6	2,5	3,0

Straty te powstają na tle niewypłacalności dłużników kas i zaniedbań kas w dziedzinie egzekucji pożyczek. Upoważniło to nawet ludzi majętnych do zalegania z wypłacaniem należnych kasom sum i %% od nich. Jak się to przedstawia w różnych województwach, daje nam pogląd następujące zestawienie:

Stan w dniu 31/XII 1932 r.

Województwo	Pożyczki: % sumy niespłaconych pożyczek	Pożyczki: w tem % sumy poż. niespł., a mogąc. b. spł.	% kas nieprzeprowadz. egzek.	% kas przeprowadz. egz. przez Urząd Gminy
Białostockie . . .	56,2	55,3	16,0	11,3
Kieleckie	74,3	48,8	13,3	12,7
Lubelskie	69,9	44,4	13,9	61,9
Łódzkie	43,9	52,4	28,5	4,6
Warszawskie . .	62,9	46,1	24,1	8,0
Poleskie	39,3	63,5	33,3	22,2
Wileńskie	62,2	32,6	11,1	—
Wołyńskie . . .	68,1	35,9	13,7	7,5
Ogółem .	65,1	45,3	18,3	23,2

W ten sposób, ponieważ pożyczki udzielone przez kasy gminne stanowią przeszło 94% sumy bilansowej i nawet 101% kapitałów obrotowych, a 65,1% ich jest niespłacona, przeto więcej niż połowa kapitału obrotowego kas została unieruchomiona i to w 45,3% wskutek niedbalstwa samych kas, bo u ludzi, którzy mogli je spłacić. Świadczy o tem dobitnie fakt, że znaczny % kas nie prowadzi egzekucji, że tam, gdzie egzekucja jest w największym zaniedbaniu, % dłużników złośliwych, t. j. mogących płacić, a nie spłacających pożyczek, jest największy (wojew. poleskie). Być może, że do tej abstynencji w egzekucjach popycha kasy nieudolność egzekutywy gminnej i koszty egzekucji przez urzędy skarbowe i komorników. Kasy woj. lubelskiego, które należą do najmniej wstrzymujących się od egzekucji i najwięcej korzystających z egzekucji gminnej (61,8%), stoją na drugim miejscu pod względem nie wyegzekwowanych pożyczek, pomimo iż posiadają wysoki % (44,4%) dłużników, mogących płacić. Wogóle widać z powyższych danych, że większość kas unika egzekucji gminnej. Najwięcej zadłużone kasy, jak woj. kieleckiego, wołyńskiego i warszawskiego, najwięcej ją negliżują. Tak wysoki % niespłaconych pożyczek przy wysokim % złośliwych dłużników nie da się jednak wytłomaczyć li tylko zaniedbaniami kas w egzekucji i nieudolnością egzekucji gminnej, nie da się również wytłomaczyć stanem ekonomicznym terenów, ponieważ jednak przeciętna wielkość pożyczek przeterminowanych z roku na rok maleje, jak to widać z następującego zestawienia:

Województwo	Przeciętna wysokość przeterminow. pożyczek w złotych		Przeciętna wysokość nowowydawanych pożyczek
	w 1931 r.	w 1932 r.	
Białostockie . . .	174	125	105
Kieleckie	193	181	152
Lubelskie	175	137	106
Łódzkie	220	163	181
Warszawskie . .	218	166	165
Poleskie	76	94	109
Wileńskie	246	108	84
Wołyńskie . . .	173	113	66

Biorąc pod uwagę jeszcze ten moment, że nowowydawane pożyczki również w ostatnich czasach zmalały i w razie przeterminowania mogą na przeciętną liczbę pożyczek zaległych wpłynąć tylko w sposób obniżający, musimy dojść do wniosku, że pewna ilość pożyczek o znacznej wysokości ma w kasach gminnych duże uprzywilejowanie. Wybitnie to występuje w kasach woj. poleskiego, gdzie % niespłaconych pożyczek jest już stosunkowo niski przy bardzo wysokim % złośliwych dłużników i gdzie wskutek tego przeciętna wysokość przeterminowanych pożyczek w ostatnich latach (po wypłaceniu się drobnych nieuprzywilejowanych dłużników) silnie wzrasta.

Zamrożenie kapitałów obrotowych i znacznych sum procentów od pożyczek zmusiło kasy do znacznych przesunięć bilansowych. Zmniejszają się rezerwy pierwszej płynności w gotówce i lokatach łatwych do zrealizowania, zachodzi potrzeba odpisywania w wielu kasach %% i sum na straty i rachunek pozycyj nieokreślonych ściśle, p. t. „innych", lub „różnych". Ogólna suma bilansowa kurczy się, obroty zaś zmniejszają się, co się wyraża wzmożeniem %% kapitałów obrotowych w stosunku do sumy bilansowej. Również i akcja pożyczkowa, przy wyczerpaniu wszelkich środków do jej wzmocnienia z innych pozycyj bilansowych, powiększa swój stosunek procentowy do ogólnej sumy bilansu.

Zestawienie charakterystycznych dla rozwoju kas pozycyj bilansowych w l. procentowych do ogólnych sum bilansu w latach 1929 — 1932:

Rok	Gotówka	Pożyczki	Strata	Inne	Kapitały obrotowe	Wskaźnik rozwojowy sum bilansowych
1929	3,4	94,4	0,1	2,2	93,7	100
1930	4,1	93,2	0,1	2,6	92,7	111
1931	2,8	94,4	0,3	2,5	93,3	101
1932	1,4	94,8	0,8	3,0	94,1	93

Rozwój kas po roku 1929 wykazuje pewną poprawę w strukturze ich kapitałów obrotowych; akcję pożyczkową prowadzi się już przeważnie w oparciu o kapitały lokalne, wśród których wkłady oszczędności zajmują przodujące miejsce. Nieznacznie przytem pogarsza się stosunek kapitałów własnych do ogólnej sumy kapitałów obrotowych.

Jednakże sytuacja kas gminnych, ogólnie biorąc znacznie się pogorszyła. Wycofanie kredytów P. B. R. z obrotów kas z jednej strony, zamrożenie 65% pożyczek z drugiej, stwarza sytuację poważną; tem trudniejszą, że rezerwy ich są nikłe, obroty niewielkie. W razie większego wycofywania wkładów, bez pomocy z zewnątrz kasy rady sobie same nie dadzą.

Narazie ratuje sytuację kas zaufanie ludności. Ponieważ pomoc zewnętrzna jest zawodna, jedynym i istotnym ich ratunkiem jest obecnie skierowanie wszystkich wysiłków w kierunku gromadzenia rozproszonych, drobnych kapitałów społeczeństwa wiejskiego; w związku z tem energiczna i wytrwała akcja propagandowa jest ze wszech miar wskazana.

Że możliwości w tym kierunku istnieją, świadczą najlepiej zwiększające się stale obroty na rachunkach wkładów.

Rok	Wkłady w kasach			Zadłużenie kas		
	Zwrócone w zł.	Przyjęte w zł.	Obrót ogólny w zł.	Zwrócone w zł.	Przyjęte w zł.	Ogólny obrót w zł.
1929	1.707.096 (577)	5.632.704 (738)	7.339.800	14.802.353 (644)	28.694.253 (739)	45 496.606
1930	2.481.867 (721)	8.471.768 (820)	10.953.635	19.233.024 (754)	33.918.879 (796)	53.151.903
1931	3.051.658 (772)	10.331.177 (834)	13.382.835	13.235.499 (780)	23.888.572 (805)	37.124.071
1922	2.975.181 (778)	10.462.199 (841)	13.437.380	5.337.354 (721)	13.443.824 (773)	18.781.178

Już przy omawianiu liczebności kas oraz ich rozpowszechnienia w kraju i akcji pożyczkowej można było zauważyć niejednolitość organizacyjną tych instytucyj. Rozrzucone z niejednakową gęstością na terenie wojew. centralnych i wschodnich, prowadzą one akcję pożyczkową z różnem napięciem na poszczególnych obszarach swojego działania. To samo daje się zauważyć i przy badaniu innych czynników bilansów oraz obrotów ogólnych, co jasno wykazuje następujące zestawienie najważniejszych pozycyj bilansowych kas gminnych poszczególnych województw 1929 i 1930 r.

W 1.000 zł. *Stan w dn. 31.XII.*

Województwo	Rok	Kasa	Pożycz.	Strata	Ogólna s. bilans.	Kapit. własne	Wkłady	Długi	Zysk	Obroty ogólne
Białostockie	1929	40	826	0,4	873	198	239	380	27	3.839
		(34)	(35)	(1)	(35)	(35)	(32)	(32)	(34)	(35)
	1932	17	872	2	916	335	372	186	28	2.723
		(42)	(44)	(6)	(44)	(44)	(42)	(37)	(17)	(44)
Kieleckie	1929	170	5.321	0,97	5.602	793	993	3.455	156	28.181
		(166)	(169)	(6)	(169)	(169)	(155)	(149)	(162)	(169)
	1932	56	4.908	64	5.125	1.394	1.712	1.750	86	12.909
		(189)	(189)	(61)	(189)	(189)	(177)	(158)	(128)	(189)
Lubelskie	1929	200	5.596	2,2	5.948	1.225	1.230	3.062	211	38.474
		(220)	(224)	(8)	(224)	(224)	(223)	(199)	(215)	(224)
	1932	101	6.454	19	6.743	2.303	2.185	1.827	169	16.969
		(228)	(233)	(38)	(233)	(233)	(233)	(211)	(196)	(233)
Łódzkie	1929	91	2.531	—	2.714	533	427	1.564	95	13.475
		(113)	(113)	—	(113)	(113)	(94)	(89)	(112)	(113)
	1932	42	2.409	4	2.486	904	967	370	109	8.716
		(130)	(130)	(7)	(130)	(130)	(120)	(75)	(122)	(130)
Warszawskie	1929	169	3.303	1,9	3.544	577	643	2.132	100	16.698
		(148)	(149)	(5)	(149)	(149)	(147)	(128)	(143)	(149)
	1932	60	3.773	35	3.980	987	1.804	977	79	12.071
		(163)	(167)	(33)	(167)	(167)	(165)	(165)	(134)	(167)
Poleskie	1929	18	203	0,0	224	35	27	146	10	1.309
		(10)	(10)	(1)	(10)	(10)	(10)	(8)	(9)	(10)
	1932	5	233	0,8	258	63	41	132	6	1.051
		(9)	(9)	(2)	(9)	(9)	(9)	(9)	(7)	(9)
Wileńskie	1929	12	1.130	0,5	1.167	93	51	948	39	4.141
		(19)	(19)	(2)	(19)	(19)	(16)	(19)	(17)	(17)
	1932	8	938	4	972	192	90	644	22	2.736
		(17)	(18)	(5)	(18)	(18)	(17)	(18)	(13)	(18)
Wołyńskie	1929	85	2.723	6	2.985	319	314	2.205	44	12.329
		(57)	(59)	(12)	(59)	(59)	(59)	(55)	(77)	(59)
	1932	44	2.885	65	3.221	545	375	2.220	23	9.094
		(67)	(67	(28)	(67)	(67)	(67)	(67)	(68)	(67)
Ogółem . .	1929	786	21.634	12	23.056	3.773	3.926	13.892	682	118.455
		(767)	(778)	(35)	(778)	(778)	(734)	(680)	(739)	(778)
	1932	333	22.473	194	23.701	6.724	7.487	8.106	523	66.270
		(845)	(857)	(180)	(857)	(857)	(838)	(735)	(677)	(857)

Wyżej podane liczby podług „Roczników gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych“, wydanych przez P. B. R., są przeważnie cokolwiek zamałe, bo nie obejmują wszystkich kas. Na tyle jednak są one zbliżone do rzeczywistości, że pozwalają zorjentować się w istotnym rozwoju kas, szczególniej wtenczas, jeżeli wnioski swoje będziemy opierali na wyprowadzonych z nich przeciętnych. Zresztą odchylenia od rzeczywistości nie mogą być większe, ponieważ dane powyższe nie obejmują w 1929 r. zaledwie około 5% kas, a w 1932 r. około 4%.

Łatwo z tych liczb się zorjentować, iż upadek jedynej działalności kas, akcji pożyczkowej, można obserwować we wszystkich województwach poza warszawskiem i poleskiem. W pierwszem właściwie tylko zatrzymano ją na poziomie 1929 roku, co osiągnięto dzięki trzykrotnemu zwiększeniu się wkładów w kasach województwa; w drugiem zwyżka jest tak nieznaczna, iż zdołano ją wywołać podniesieniem kapitałów zakładowych. Upadek akcji pożyczkowej wywołało tylko zmniejszenie kredytów bankowych, czego nie wszystkie kasy zdołały zrekompensować na drodze akcji oszczędnościowej.

Kurczenie się sumy pożyczek oraz bilansu współrzędnie z kurczeniem się kredytów P. B. R. w kasach poszczególnych terenów, jeszcze raz nam dobitnie wskazuje na jednostronność i ograniczoność akcji kas gminnych, które sprowadziły ją całkowicie do czynności rozdzielania kapitałów pieniężnych i to przeważnie P. B. R. między obywatelami gminy. W ten sposób minęły się one z istotnem ich zadaniem, polegającem przedewszystkiem na zbieraniu rozproszonych i stezauryzowanych kapitałów naszego rynku wiejskiego, do czego w zasadzie, jak to zaznaczyliśmy na początku, powołała je wola ustawodawcy. Spowodowało to prawie zupełne uzależnienie się kas od polityki, prowadzonej przez P. B. R., i zredukowanie własnej ich roli w życiu społecznem do minimum. Jednostki (np. Kasy w Strzegowie, Dłusku i parę innych), które się wyróżniły swą działalnością z ogółu kas i, prowadząc politykę niezależną, wytworzyły po wsiach silne placówki finansowe, obracające dziesiątkami lub nawet setkami tysięcy kapitałów lokalnych, świadczą dobitnie, iż przy większej chęci i dobrej woli ze strony zarządu kasy gminnej, można z niej zawsze zrobić poważną i pożyteczną instytucję gospodarczą.

Stanisław Kopczyński.

Uwagi.

1) Liczby podane w artykule zaczerpnięto z „Roczników gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych“ P. B. R., z „Roczników G. U. S.“ i z pracy A. S. Brody „Zadłużenie drobnego rolnictwa na dzień 1 lipca 1933 r.“, lub obliczono na podstawie tych statystyk.

2) Liczby w nawiasach wyrażają liczby kas, do których odnoszą się nad niemi stojące pozycje.

3) 0,0 oznacza liczbę poniżej 100 złotych.

Komunikaty Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie

NOWE PRAWO O K. K. O.

W Nr. dzisiejszym „Oszczędności“ podajemy pełny tekst nowego prawa o komunalnych kasach oszczędności, mieszczącego się w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 (Dz. Ust. R. P. Nr. 95, poz. 860) oraz dwa artykuły, objaśniające przepisy tegoż rozporządzenia. Gdyby nasuwały się Kasom jakiekolwiek wątpliwości w stosowaniu nowego prawa, prosimy odnosić się o informacje bezpośrednio do n/Związku.

PRZYJMOWANIE PRZEZ K. K. O. PAPIERÓW WART. NA RZECZ LIGI MORSKIEJ.

Biuro Związku rozesłało do zrzeszonych Kas okólnik (Nr. 29) treści następującej:

„Liga Morska i Kolonjalna uzyskała zezwolenie Ministra Skarbu co do zasilenia Funduszu Obrony Morskiej drogą cesji na rzecz tegoż Funduszu papierów wartościowych, a między innemi obligacyj Pożyczki Narodowej.

W związku z tem zwróciła się do nas Liga Morska za pośrednictwem Związku Związków K. K. O. z zapytaniem, czy nie zechcielibyśmy wydać zrzeszonym Kasom zalecenia co do bezprowizyjnego przyjmowania przez Kasy zaofiarowanych przez społeczeństwo na rzecz Funduszu Obrony Morskiej obligacyj wspomnianej Pożyczki Narodowej. Związek nasz, biorąc pod uwagę doniosły dla Państwa cel zainicjowanej przez Ligę Morską i Kolonjalną akcji, aczkolwiek zdaje sobie sprawę z przeciążenia Kas pracą nad załatwianiem różnego rodzaju spraw bieżących, a w pierwszym rzędzie spraw związanych z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych, zapewnił i w tym względzie współpracę zrzeszonych w naszym Związku Kas.

Na skutek tego otrzymaliśmy od Ligi Morskiej i Kolonjalnej odpowiednią instrukcję dla Kas, którą wraz z jednym egzemplarzem wydanego przez tąż Ligę plakatu przesyłamy w załączeniu, prosząc Kasy o załatwienie manipulacji, związanej z przyjmowaniem obligacyj pożyczkowych, ściśle według załączonej instrukcji.

Dodajemy przytem, że zgodnie z reskryptem Ministerstwa Skarbu do Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Kolonjalnej z dn. 9 listopada r. b. Nr. D. V. 40012/5/34 zostały zwolnione od opłat stemplowych:

1) pokwitowania, któremi Komunalne Kasy Oszczędności będą ofiarodawcom potwierdzały odbiór papierów wartościowych, składanych na rzecz Funduszu Obrony Morskiej,

2) świadectwa depozytowe wydawane przez Bank Gospodarstwa Krajowego Komunalnej Kasie Oszczędności, stwierdzające złożenie papierów wartościowych, wymienionych wyżej pod 1) na rachunek depozytowy Funduszu Obrony Morskiej,

3) pokwitowania, któremi osoby, upoważnione do rozporządzania aktywami Funduszu Obrony Morskiej, będą potwierdzały odbiór papierów wartościowych wymienionych pod 1) i 2) z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Liczymy, że Kasy w zrozumieniu doniosłości sprawy, z zadania wywiążą się należycie.

Załączony plakat należy wywiesić w lokalu Kasy na widocznem miejscu“.

Załącznik do okólnika Nr. 29.

INSTRUKCJA

przyjmowania papierów wartościowych przez Komunalne Kasy Oszczędności w depozyt Funduszu Obrony Morskiej.

1) Każda Komunalna Kasa Oszczędności otwiera u siebie rachunek depozytu Funduszu Obrony Morskiej.

2) Przy składaniu papierów wartościowych przez ofiarodawców Kasy wydają własne pokwitowanie, wymieniając rodzaje papierów, ilość odcinków, wartość każdego odcinka, ostatni kupon oraz zapisując złożoną ofiarę na powyższy rachunek depozytowy F. O. M.'u.

3) Z końcem miesiąca każda Kasa przekazuje otrzymane papiery wartościowe wraz z odpowiedniem zestawieniem do Banku Gospodarstwa Krajowego na rachunek depozytowy F. O. M. w tymże Banku.

4) Wszelkiemi kosztami, poniesionemi przez Komunalne Kasy Oszczędności, w związku z przyjmowaniem oraz przekazywaniem do Banku Gospodarstwa Krajowego depozytów w wysokości efektywnych, umotywowanych wydatków, Kasy obciążają Ligę Morską i Kolonjalną, które to należności Liga zobowiązuje się pokrywać w ciągu dni 15-tu od daty ich przedstawienia przez Związek.

Pod efektywnemi wydatkami należy rozumieć jedynie:

1) koszt kwitarjuszów,

2) ewentualne opłaty stemplowe, któremi nie należy obciążać ofiarodawcę oraz

3) koszta pocztowe przesyłek i opakowanie do B. G. K.

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

ogłoszone w Dzienniku Ustaw w miesiącu październiku 1934 r.

Dz. Ust. Nr. 89,

poz. 816. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20 września 1934 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25 listopada 1933 r. o ulgach w spłacie zaległości podatkowych;

poz. 817. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 26 września 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o organizacji Rady Spółdzielczej;

poz. 818. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 21 września 1934 r. w sprawie ulg przy spłacie należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Dz. Ust. Nr. 91,

poz. 821. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 19 września 1934 r. o wykonaniu Ordynacji Podatkowej;

poz. 822. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 24 września 1934 r. o wykonaniu art. 97 i art. 104 Ordynacji Podatkowej.

Dz. Ust. Nr. 92,

poz. 827. Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 1 października 1934 r. w sprawie przyjmowania weksli płatnych w siedzibie miejscowego urzędu pocztowego do zaprotestowania.

Dz. Ust. Nr. 93,

poz. 834. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. Prawo upadłościowe;

poz. 835. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. Przepisy wprowadzające prawo upadłościowe;

poz. 836. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. Prawo o postępowaniu układowem;

poz. 837. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. Przepisy o kosztach sądowych.

Dz. Ust. Nr. 94,

poz. 839. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych;

poz. 840. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 24.III.1933 o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych;

poz. 841. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych;

poz. 842. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o obniżeniu zadłużenia gospodarstw rolnych z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej;

poz. 845. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 29.III.1933 r. o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych;

poz. 846. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych;

poz. 847. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o Związku Rewizyjnym Samorządu Terytorjalnego;

poz. 848. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o własności lokali;

poz. 849. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy;

poz. 852. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12 października 1934 r. o całkowitem uchyleniu postępowania doraźnego;

poz. 853. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 28 października 1934 r. o sposobie ujawnienia w księgach hipotecznych praw odrębnej własności lokali i innych praw rzeczowych na tych lokalach.

Dz. Ust. Nr. 95,

poz. 854. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. Prawo o sądach pracy;

poz. 855. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o zmianie ustawy z dn. 28.III 1933 r. o ubezpieczeniu społecznem;

poz. 860. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o Komunalnych Kasach Oszczędności.

Dz. Ust. Nr. 96,

poz. 864. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowem;

poz. 865. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o przerachowaniu niektórych należności;

poz. 867. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o zmianie ustawy z dn. 25.XI 1920 r. w przedmiocie przyznania obligacjom T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego gwarancji Skarbowej oraz uproszczonego ściągania należności rzeczonego Towarzystwa;

poz. 868. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. w sprawie zmiany ustaw: z dn. 12.II.1931 r. o poborze 10% dodatku od niektórych podatków i opłat stemplowych oraz z dn. 22.X.1931 r. o kryzysowym dodatku od państwowego podatku dochodowego.

Przyjmowanie przez pocztę do protestu weksli, płatnych w siedzibie miejscowego urzędu pocztowego.

W myśl rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 1 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 827), weksle, płatne w siedzibie miejscowego urzędu pocztowego, przyjmować będą urzędy pocztowe w stanie otwartym, bez potrzeby nadawania ich w listach zleceniowych. Jednakże urzędy pocztowe nie będą przyjmować do protestu weksli: 1) jeżeli weksel wystawiony jest w języku niepaństwowym (z wyjątkami ustalonemi przez art. 2 ustawy z 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724), 2) jeżeli weksle wystawione są zagranicą lub na walutę obcą, 3) jeżeli wystawione są na obszarze woln. m. Gdańska, choćby na walutę polską, 4) jeżeli weksel zaopatrzony jest adresem w potrzebie lub przyjęciem w potrzebie i 5) jeśli protest ma być sporządzony po przedstawieniu kilku egzemplarzy tego samego wekslu lub oryginału i odpisu. Do każdego wekslu winien być dołączony wypełniony wykaz zleceniowy bez przekazu.

Weksle, płatne w siedzibie miejscowego urzędu pocztowego, przeznaczone do protestu, bez względu na ich ilość, powinny być nadawane zapomocą pocztowej książki nadawczej lub arkusza nadawczego, które są do nabycia w każdym urzędzie pocztowym. Weksle, przyjęte do zaprotestowania urząd pocztowy przedstawia dłużnikowi do zapłaty, a w razie niezapłacenia dokonywa protestu według przepisów prawa wekslowego.

Taryfową opłatę za inkaso płaci nadawca, może jednak przekazać jej zapłacenie na dłużnika.

Wypłaconą przez dłużnika kwotę w pełnej wysokości, za wyjątkiem opłaty manipulacyjnej, wypłaca się nadawcy w urzędzie pocztowym za pokwitowaniem. Weksel zaprotestowany zwraca się nadawcy za pokwitowaniem i po ściągnięciu opłaty, wykazanej w proteście. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 listopada 1934 r.

Kronika Krajowa

Odznaczenie.

W dniu 11 listopada r. b. został odznaczony złotym Krzyżem Zasługi za pracę na rzecz Pożyczki Narodowej p. Juljusz Zdanowski, Prezes Związku Związków Komunalnych Kas Oszczędności i Naczelny Dyrektor Polskiego Banku Komunalnego, członek Komitetu Redakcyjnego „Oszczędności".

Echa z „Dnia Oszczędności".

Jak naszym czytelnikom wiadomo, na propozycję Związku Kas Oszczędności Jugosławji, została wydana przez Zrze-

szenie Słowiańskich Kas Oszczędności wspólna odezwa organizacyj kas, należących do Zrzeszenia. Pozatem projektowane było opublikowanie enuncjacyj na temat oszczędności Ministrów Skarbu, Prezesów Banków Emisyjnych i wybitniejszych działaczy na polu K. K. O. Polski, Czechosłowacji i Jugosławji.

Zgodnie z tem, w Nr. 19 — 20 „Oszczędności" zamieściliśmy enuncjacje ze strony polskiej i czechosłowackiej oraz wspólną odezwę Zrzeszenia. Na skutek tragicznego wypadku, jaki dotknął naród jugosłowiański, enuncjacyj ze strony jugosłowiańskiej na czas nie otrzymaliśmy. Dopiero z początkiem b. m. otrzymaliśmy odnośne oświadczenie Ministra Handlu i Przemysłu Jugosławji p. J. Demetrovića, które poniżej podajemy.

J. Demetrović
Minister Handlu i Przemysłu Król. Jugosławji:

„Przekonany, że dzięki oszczędności zapewnia się i podnosi dobrobyt jednostek i narodów oraz ich wolność i niezależność — witam serdecznie współpracę słowiańskich kas oszczędności i życzę im pełnego powodzenia w krzewieniu oszczędności w narodach słowiańskich".

Dla wyjaśnienia podajemy, że w Jugosławji władzę nadzorczą nad kasami oszczędności sprawuje Minister Handlu i Przemysłu.

Ze strony czechosłowackiej odezwę Zrzeszenia umieściły: organ Związku Kas Czechosłowackich „Sporitelni Obzor" oraz czasopisma propagandowe „Sporitelni Besedy" (czeskie) i „Sporitelnicné Besiedky" (słowackie). **Pozatem Związek Czechosłowackich Kas Oszczędności opublikował odezwę Zrzeszenia i enuncjacje p. Ministra Skarbu Wł. Zawadzkiego i p. Prezesa Banku Polskiego Wł. Wróblewskiego w prasie czechosłowackiej oraz rozrzucił w 150.000 ulotkach po całym kraju.** W Pradze zarówno odezwę, jak enuncjacje osobistości polskich i czechosłowackich jeszcze osobno rozdano dzieciom w szkołach.

Piszemy o tem dlatego, że w pewnem piśmie codziennem w Warszawie ukazała się notatka, która w sposób nieścisły, a nawet tendencyjny, przedstawia sprawę wydania wspólnej odezwy Zrzeszenia Słowiańskich Kas Oszczędności i enuncjacyj mężów stanu i działaczów na polu oszczędności.

P. Minister Skarbu o naszym rynku finansowym.

W dniu 6 listopada r. b. p. Minister Skarbu prof. Zawadzki wygłosił na pierwszem posiedzeniu Sejmu w obecnej sesji exposé budżetowe, w którem dużo miejsca poświęcił omówieniu sytuacji na rynku finansowym. Poniżej zamieszczamy niektóre ustępy przemówienia p. Ministra.

Stałość waluty i dekret walutowy.

„Mówić o stałości waluty polskiej wydaje się dzisiaj zbędnem. W latach ubiegłych stwierdzaliśmy naszą mocną wolę i możność utrzymania stałości waluty — dzisiaj ta stałość jest faktem, który, jak się zdaje, całkowicie przeniknął do świadomości najgłębszych warstw. Zwrócę tylko uwagę na kilka aktów ustawodawczych z okresów pełnomocnictw, któreby bez tej stałości nie były możliwe i nie miały racji — mianowicie na dekret o zobowiązaniach w walutach obcych i na dekrety o odłużeniu rolnictwa i samorządów.

Znaczenie dekretu walutowego polega na tem, że on dopiero istotnie wprowadza w Polsce polską walutę, jako naprawdę i ostatecznie miarodajny miernik wartości we wszystkich tranzakcjach wewnętrznych; nie zakazuje on tranzakcji w walutach obcych, bo byłoby to niepotrzebnem krępowaniem stosunków, ale postanawia, że tranzakcje takie mogą być zawsze uregulowane złotemi podług kursu dnia płatności. Dodatkowo dekret załatwia sprawę pewnych klauzul, które strony uznawały za stosowne wprowadzić do umów, i stwierdza, że nie może być, że tak powiem, prywatnych jednostek pieniężnych, a tylko uznane przez odnośne państwa. Wprowadzenie wszystkich przepisów dekretu byłoby bez stałości waluty ryzykowne, a ze względu na możliwe w takim wypadku tendencje do obejścia przepisów i bezskuteczne. Praktyka dowiodła natomiast, że dekret ukazał się w najwłaściwszym momencie, stanowi logiczne zakończenie i przypieczętowanie naturalnego procesu. Nowe tranzakcje w walutach obcych niemal zanikły, a stare stopniowo konwertowane są na złote. Musi to m. in. wpłynąć na ułatwienie Rządowi i instytucji emisyjnej celowego oddziaływania na rynek finansowy".

Oddłużenie rolnictwa i samorządów.

„Sposób, przy którego pomocy projektujemy załatwić trudną sprawę oddłużenia, jest też, z finansowego punktu widzenia, odbiciem stałości waluty. Oddłużenie rolnictwa i samorządów, które stało się nieuniknione na skutek daleko posuniętego procesu deflacji, mogło być dokonane zasadniczo dwiema drogami — drogą dewaluacji pieniądza i drogą ulg dla dłużników. U nas zwłaszcza metoda dewaluacji była niedopuszczalną, jeśli się zważy, że cały niemal przyrost oszczędności i kapitalizacji składa się z drobnych oszczędności, którym Państwo winno najstaranniejszą opiekę, a które właśnie na dewaluacji najbardziejby ucierpiały.

Ulgi dla dłużników, które przewidują rozporządzenia Pana Prezydenta z dn. 24 października r. b., są bardzo znaczne. Oczywistą jest rzeczą, że ograniczenia praw wierzyciela dopuszczalne są tylko, jeżeli temu wierzycielowi można zapewnić stałość jednostki pieniężnej, w której jego wierzytelności zostaną wyrażone. Troska nasza odnosi się najbardziej do ochrony drobnych oszczędności, które stanowią coraz to większy odsetek wkładów, — stąd też nieco odmienne potraktowanie aparatu kredytowego od prywatnego wierzyciela".

Pomyślna sytuacja Banku Polskiego.

„Stałość waluty naszej łączy się z bardzo mocną sytuacją Banku Polskiego. W ciągu ostatniego roku zapas złota nietylko nie uległ zmniejszeniu, ale lekko wzrósł, zapas walut obcych pozostał wprawdzie bez zmian, ale zobowiązania zagraniczne Banku zmniejszyły się bardzo znacznie. Tę dobrą sytuację należy przypisać z jednej strony korzystnie kształtującemu się bilansowi handlowemu i płatniczemu, z drugiej— rozumnemu i ostrożnemu kierownictwu instytucji.

Obieg biletów Banku Polskiego wynosił na 1 listopada 1933 r. 1.030.517 tys., na 1 listopada 1934 roku — 974.806 tys.; obieg bilonu 359.820 tys. i 379.951 tys. Obok tego pewną, chociaż niesłusznie zamałą rolę w obiegu odgrywają bony funduszu inwestycyjnego i zapewne bilety skarbowe. Pomimo to całkowity obieg pieniężny jest trochę niższy, niż rok temu, zmniejszenie to jest kompensowane wzrostem operacji bezgotówkowych".

Poprawa sytuacji instytucyj kredytowych.

„Aparat kredytowy doznał w roku ubiegłym wyraźnego wzmocnienia. Ogólna suma wkładów w bankach państwowych, P. K. O., bankach prywatnych i K. K. O. wzrosła z 2.213 milj.

w dniu 1.10.1933 r. na 2.427 milj. w dn. 1 października 1934 r., pomimo, że zniżka dolara spowodowała pewne zmniejszenie nominału części tej sumy. Obok tego są dosyć znaczne wkłady w spółdzielniach i innych instytucjach, nie mających charakteru banków".

W dalszym ciągu p. Minister omówił działalność banków państwowych i P. K. O., podkreślając wielki rozwój tej ostatniej, poczem przeszedł do bankowości prywatnej.

„Sytuację bankowości prywatnej w Polsce w ciągu roku bieżącego scharakteryzować można, jako powolne przejście z okresu przystosowywania się do okresu stopniowej poprawy. Z zadowoleniem stwierdzam, że wyrażona w latach zeszłych przezemnie opinja, że nasz aparat kredytowy potrafi zwycięsko wyjść z kryzysu — odpowiada rzeczywistości...

Wysiłki bankowości prywatnej znajdują zrozumienie i są dodatnio oceniane w społeczeństwie, czego dowodem jest powolny wzrost wkładów w bankach prywatnych. Wkłady te wraz z rachunkami bieżącemi z sumy 572,5 miljn. zł. na 1 stycznia 1934 r. wzrosły do sumy 595,5 miljn. zł. na 1 października 1934 r.".

Sytuacja K. K. O.

„Sytuacja K. K. O. uległa w ciągu roku sprawozdawczego poprawie. Stan wkładów oszczędnościowych w ciągu roku 1934 do dnia 1 października 1934 r. zwiększył się o 31,5 miljn. zł. do kwoty 567,6 miljn. zł. pomimo, iż w tym okresie nastąpiło przeliczenie wkładów dolarowych według bieżącego kursu dolara. Ogółem wkłady oszczędnościowe i lokaty wynosiły na dzień 1 października 1934 r. 639,1 milj.n. zł.

Operacje czynne K. K. O. zwiększyły się w ciągu 1934 r. nieznacznie bo zaledwie o 5 miljn. zł. Wzrosła natomiast płynność i pogotowie kasowe.

O roli i znaczeniu K. K. O. jako lokalnych instytucyj oszczędnościowych i kredytowych świadczyć może szybki wzrost ich działalności i wzrost wkładów oszczędnościowych, które od początku 1930 r. do 1 października 1934 r. wzrosły z 375,5 milj. zł. do 567,6 milj. zł. t. j. o 192,1 milj. zł., a liczba oszczędzających na dz. 1 kwietnia 1934 r. osiągnęła cyfrę 1.200.000.

To wielkie znaczenie, które posiadają, a jeszcze bardziej posiadać mogą kasy oszczędności, skłoniło Rząd do rewizji obowiązującego ustawodawstwa. Wynikiem tej rewizji był dekret o K. K. O. z dn. 24.X r. b. Myślą tego dekretu jest usprawnienie i skoordynowanie działalności kas komunalnych, wzmocnienie w nich elementu fachowego, wzmocnienie nadzoru, zmniejszenie wpływu organów samorządów na same operacje kas, natomiast skoordynowanie i powiązanie tych operacyj z całokształtem aparatu kredytowego, do czego ma służyć poddanie ich nadzorowi Ministra Skarbu".

Rynek lokacyjny.

„Rynek lokacyjny kształtował się w roku ubiegłym bez porównania pomyślniej, niż w latach zeszłych, co z jednej strony należy przypisać postępującemu intensywnie procesowi detezauryzacji, z drugiej — stałemu wzrostowi zaufania.

Oczywiście Pożyczka Narodowa powodzenie swe zawdzięcza w pierwszym rzędzie głębokiemu poczuciu obywatelskiemu najszerszych warstw, sądzę jednak, że bez innych sprzyjających okoliczności nie byłoby ono tak znaczne, a w każdym razie odbiłoby się na wycofywaniu kapitału z innych lokat. Przypomnę, że obawy w tym kierunku były bardzo silne rok temu. Rzeczywistość zadała im kłam: nietylko, że Pożyczka Narodowa została zasubskrybowana w wysokości, przekraczającej wszystkie oczekiwania, nietylko, że wpłynęła nadspodziewanie dobrze (sumy niewpłacone dotychczas przez subskrybentów wynoszą zaledwie ułamek procentu), ale jednocześnie stwierdzamy i silny wzrost wkładów w instytucjach kredytowych i zapotrzebowanie na inne papiery lokacyjne.

Wszystkie dobre papiery wykazały znaczne zwyżki kursów; a więc pożyczka konwersyjna z 51 we wrześniu 1933 r. na 66 w r. b., czyli o 29 proc., stabilizacyjna z 51 na 72, czyli o 42 proc. Zwyżkowały również listy zastawne wbrew głosom, które twierdziły, że obniżenie oprocentowania i przedłużenie terminów amortyzacji spowodują katastrofalny spadek. Istniało też silne zapotrzebowanie na papier dla lokat krótkoterminowych. Dobre weksle prywatne były łatwo dyskontowane po stopie dosyć niskiej.

Obieg biletów skarbowych wzmógł się znacznie, przechodząc z 119,3 milj. zł. na 1 listopada 1933 r. na 200 milj. zł. w dniu 1 listopada 1934 r. Jednocześnie zmniejszyło się redyskonto tych papierów w Banku Polskim z 48,4 milj. zł. na 23,3 milj. zł. (przejściowo było ono nawet niewiele ponad 4 miljony parę tygodni temu). Jest to najlepszym dowodem, że odpowiadają one zdrowej i silnie odczutej potrzebie rynku i wykazuje, jak płonne były obawy, że spadną one w całości na Bank Polski, i insynuacje, że się w tym celu dokonywa zmiany statutu Banku (w marcu 1933 r.). Natomiast stajemy obecnie często wobec wręcz odwrotnej trudności, mianowicie wobec osiągnięcia maksymalnej granicy ustawowo przewidzianej, nie możemy niekiedy zaspokoić zapotrzebowania. Dotychczas radziliśmy sobie, układając się z posiadaczami większych pakietów, niezadługo jednak podniesienie granicy wysunie się, jako życiowa konieczność.

Ciekawą jest rzeczą zestawienie ogólnego wysiłku, dokonanego przez rynek finansowy w roku ostatnim (od 1.X.33 do 1.X.34 r.).

Przedstawia się ono tak:

	milj. zł.
Pożyczka Narodowa netto	333
Bilety Skarbowe	75,5
Lokaty P. K. O. i Ubezpieczalni na akcję budowlaną	38
Inne lokaty publiczne	46,5
w sumie więc	493

Są to więc sumy bardzo znaczne, do których dodać należy jeszcze czysto prywatne inwestycje, które sumy te pobudziły"....

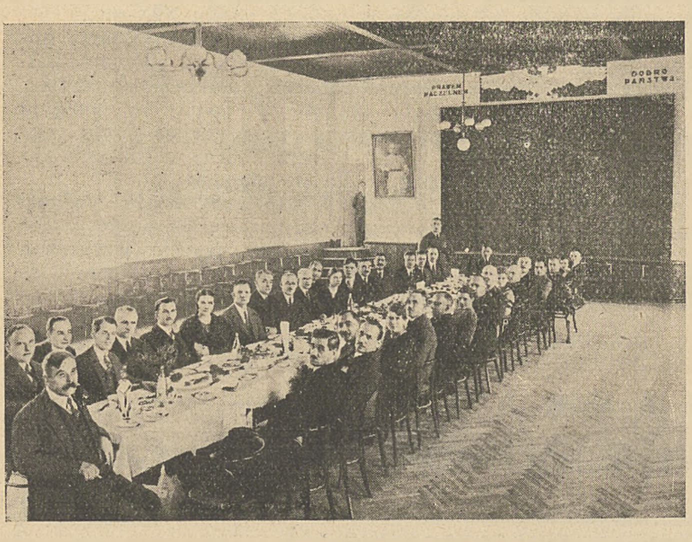
Z życia K. K. O. pow. Błońskiego w Grodzisku.

Jak już donosiliśmy w Nr. 19 — 20 „Oszczędności", uczestnicy kursu instrukcyjnego dla pracowników K. K. O. zwiedzili m. in. K. K. O. pow. Błońskiego w Grodzisku. W numerze bieżącym zamieszczamy zdjęcie uczestników wycieczki podczas herbatki w sali obrad Kasy pow. Błońskiego.

Przy sposobności zaznaczyć należy, że K. K. O. mieści się od roku w nowym pięknym lokalu, wybudowanym w r. 1933 kosztem 72.971 zł. przy wydatnej pomocy związku poręczającego.

Kasa w Grodzisku rozwija się pomyślnie: kapitał zakładowy i fundusz zasobowy wynoszą 163.901 zł., wkładów zebrała Kasa w końcu r. ub. zgórą 375.000, udzieliła zaś kredytów 677.300 zł., przy sumie bilansowej 1.113.081 zł. i sumie obrotów 19.918.700 zł. Rok ubiegły zamknęła Kasa zyskiem w wysokości 1.118 zł.

Równomiernie ze wzrostem operacyj Kasy rozbudowuje się sieć jej oddziałów. Dotychczas Kasa posiadała 2 oddziały: w Błoniach i Milanówku. Obecnie, w dniu 4 listopada r. b.

odbyło się poświęcenie oddziału K. K. O. pow. Błońskiego w Żyrardowie, dokonane przez Ks. Dziekana Kossakowskiego, w obecności starosty Błońskiego p. inż. Cz. Gajzlera, Prezydenta m. Żyrardowa p. E. Orlika, przedstawiciela Związku K. K. O. w Warszawie p. Insp. J. Wyrzutowicza, Dyrektora Zakładów Żyrardowskich p. Kośmińskiego i zaproszonych z pośród społeczeństwa miejscowego gości.

Podczas uroczystości wygłoszono szereg przemówień. Po serdecznem przemówieniu Ks. Dziekana zabrał głos p. Starosta Gajzler, podkreślając społeczny charakter K. K. O., następnie p. Prezydent Orlik, który zaznaczył, że powstanie Oddziału K. K. O. w Żyrardowie jest m. i. uwieńczeniem zabiegów Zarządu miasta, które do rozwoju nowej placówki przywiązuje dużą wagę. Imieniem nie mogącego osobiście wziąć udziału Dyrektora Związku K. K. O. w Warszawie p. J. Rożkowskiego przemawiał p. Insp. Wyrzutowicz, odczytując następnie depesze gratulacyjne od Prezesa Związku K. K. O. p. M. Szczepkowskiego i Zarządu Polskiego Banku Komunalnego oraz list od p. Dyr. Rożkowskiego z życzeniami dla nowej placówki, której powstanie świadczy o żywotności K. K. O. pow. Błońskiego. W końcu zabrał głos Dyrektor Kasy p. E. Kazimirski, dziękując zebranym za przybycie na uroczystość i zaznaczając, że każdy obywatel m. Żyrardowa, który poprze nową placówkę swym wkładem, przyczyni się jednocześnie do podniesienia stanu gospodarczego swego miasta.

Uroczystość zakończono wspólnem śniadaniem.

Wiadomości zagraniczne

Reforma bankowości w Belgji.

W Belgji przeprowadzana jest obecnie radykalna reforma ustroju bankowego, zaczerpnięta ze wzorów angielskich. Dotychczas banki belgijskie łączyły w sobie podwójny charakter: banków depozytowych i banków finansujących przemysł i górnictwo (t. zw. „banques de dépôts“ i „banques d'affaires“). Takie połączenie czynności było niebezpieczne dla wkładców oszczędności. Składane w bankach na procent kapitały à vista i krótkoterminowe były często lokowane przez banki w formie inwestycyj przemysłowych lub też długoterminowych pożyczek. Ta nieoględna polityka była związana z dużem ryzykiem nawet w okresie dobrej konjunktury, zaś w czasie kryzysu niejednokrotnie duże straty ponieśli wkładcy w postaci zamrożonych czy utopionych w inwestycjach wkładów, a i same banki przypłacały nieraz ten eksperyment bankructwem.

Na zasadzie ogłoszonych dekretów nastąpi z dniem 1 stycznia 1936 r. obowiązkowy rozdział między operacjami ściśle bankowemi, a funkcjami holdingowemi. Banki, prowadzące dziś oba typy operacyj, muszą się rozbić na dwa oddzielne organizmy, stanowiące odrębnie osoby prawne.

Przyszłe banki **depozytowe** muszą posiadać kapitał zakładowy, wynoszący conajmniej 10 miljonów fr., całkowicie wpłaconych. Działalność ich ograniczy się do operacyj ściśle bankowych, a głównie do zasilania handlu kredytami krótkoterminowemi (dyskonto weksli). Począwszy od 30 czerwca 1935 r. banki depozytowe zobowiązane będą publikować co miesiąc swój stan finansowy w formie wykazu aktywów i pasywów. Zarządzenia te mają na celu zapewnienie maksimum bezpieczeństwa dla wkładców oszczędnościowych oraz zwiększenie zaufania do banków, nieco poderwanego ostatniemi czasy.

Druga kategorja banków, nosząca charakter trustów czy też holdingów będzie miała za wyłączne zadanie finansowanie w formie udziałów w przemyśle, handlu lub rolnictwie, gestję portfelu przemysłowego, udzielanie długoterminowych pożyczek i analogiczne operacje finansowe.

Banki o typie mieszanym, które do dnia 1 czerwca 1936 r. nie przeprowadzą wskazanej przez dekret reorganizacji, ulegną przymusowej likwidacji. Specjalne sankcje przewidziane są na wypadek niestosowania się do przepisów dekretu.

W zainicjowanej przez rząd polityce taniego kredytu ważną odgrywa rolę S. N. C. I. (Société Nationale de Crédit à l'Industrie), będąca praktycznie pewnego rodzaju filją Banque Nationale (bank biletowy). Poza emisją obligacyj na sumę dwóch miljonów franków, przeznaczoną na potrzeby banków, a pośrednio przemysłu, obligacyj mogących być każdej chwili zeskontowanych w Banque Nationale, — S. N. C. I. uprawnioną jest ponadto do bezpośredniego udzielania, pod pewnemi gwarancjami, kredytu na rzecz przedsiębiorstw przemysłowych. Wypuszczone w tym celu nowe obligacje, również gwarantowane przez państwo, umieszczane będą wśród publiczności, a dopiero uzyskany w ten sposób kapitał płynny rozdzielony będzie między przemysł pod postacią długoterminowych pożyczek. Tą drogą rząd zamierza wciągnąć do obrotu kapitały ztezauryzowane, których wartość szacowana jest mniejwięcej na 7 do 8 miljardów franków. Wątpliwe jednak jest czy akcja ta będzie miała szanse powodzenia. S. N. C. I. nie może bowiem zaofiarować wyższego oprocentowania od wspomnianych obligacyj, jak 4½%, podczas gdy lokata w papierach państwowych przynosi dzisiaj przeciętnie około 6 proc., a mimo to nie mają one zbyt skwapliwych nabywców.

Z książek i wydawnictw

M. Kaczanowski: „Dzieje oszczędności w Polsce“, Warszawa 1934. Nakł. Samorz. Instytutu Wydawniczego, str. 52.

Treść wydanej świeżo przez Samorządowy Instytut Wydawniczy książki była zamieszczona swego czasu w formie szeregu artykułów na łamach „Oszczędności“. Jednakże nawet ci z czytelników, którzy z temi artykułami się zapoznali, przeczytają książkę p. Kaczanowskiego ponownie z żywem zainteresowaniem. Dzięki licznym przeróbkom, systematycznemu ugrupowaniu treści, skróceniu jednych a uzupełnieniu

innych działów wykład zyskał niewątpliwie dużo na zwartości.

Autor podzielił cały materjał na pięć rozdziałów, z których dwa pierwsze przedstawiają dzieje oszczędności za czasów dawnej Rzeczypospolitej, a więc działalność ks. Piotra Skargi w XVI wieku i instytucja przez niego stworzone, oraz kasy ks. Jabłonowskiej, założone w 1780 r., a więc w 2 lata po powstaniu pierwszej w Europie właściwej kasy oszczędności w Hamburgu.

Rozdział trzeci podaje nam rozwój i organizację oszczędności wśród młodzieży szkolnej i to w każdym z zaborów zosobna. Znajdujemy tu materjał bardzo ciekawy i mało znany dotychczas. Rzecz niezmiernie charakterystyczna, że idea wychowania młodzieży w rozumieniu i duchu oszczędności znalazła po raz pierwszy wyraz nie gdzieindziej, a w Polsce, mianowicie w programie szkolnym Komisji Edukacyjnej w końcu XVIII w., gdy w innych krajach pomyślano o tem znacznie później, bo dopiero w połowie wieku XIX-go...

W rozdziale czwartym autor przedstawia historję nowoczesnych instytucyj oszczędnościowych na ziemiach polskich przed wojną, a więc pod zaborem austrjackim, pruskim i rosyjskim. Rozdział piąty stanowi porównawczy przegląd wyników, osiągniętych w dziedzinie oszczędności przed wojną, przedstawia wpływ wojny i inflacji oraz odrodzenie instytucyj oszczędnościowych w Polsce niepodległej.

Wartość tej żywo i ciekawie napisanej książki podnosi podany w końcu spis literatury, obejmujący 30 pozycyj.

Książkę p. Kaczanowskiego można polecić wszystkim pracującym na polu oszczędności. Znajdą w niej niemało wiadomości z historji oszczędności w Polsce.

STATYSTYKA

Wkłady w kasach oszczędności na dzień 30.IX. 1934 r. według danych G. U. S.

Tysiące złotych.

Rodzaje kas oszczędności Województwa	Liczba kas 30.IX.34	Na książeczkach oszczędnościowych: Wszelkie wkłady bez lokat instytucyj finansowych — Stan w dniu 31.VIII.34	30.IX.34	Zmiany $^0/_0$ *a* 31.VIII.34	30.IX.34	Lokaty instytucyj finansowych *b* — Stan w dniu 31.VIII.34	30.IX.34	Na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych — Stan w dniu 31.VIII.34	30.IX.34
P. K. O.	**1**	**565 844**	**575 012**	+ *1,1*	+ *1,6*	—	—	**210 031**	**204 292**
Komunalne *c*	**362**	**559 998**	**567 628**	+ *0,4*	+ *1,4*	**25 937**	**24 182**	**49 459**	**47 346**
Powiatowe	226	187 489	188 076	+ *0,4*	+ *0,3*	11 902	11 788	17 966	18 495
Miejskie	130	367 873	374 896	+ *0,3*	+ *1,9*	13 805	12 162	31 184	28 573
Zw. Międzykom.	5	3 672	3 677	— *0,8*	+ *0,1*	230	232	102	91
Wojewódzka	1	964	979	— *0,4*	+ *1,6*	—	—	207	187
M. st. Warszawa	1	63 398	64 762	— *0,3*	+ *2,2*	997	1 036	13 654	12 718
Warszawa	26	22 698	22 869	+ *0,3*	+ *0,8*	915	948	3 496	3 670
Łódź	18	8 348	8 508	+ *0,2*	+ *1,9*	477	485	1 754	1 666
Kielce	18	12 832	12 856	+ *0,2*	+ *0,2*	392	379	1 650	1 755
Lublin	19	5 621	5 633	— *0,9*	+ *0,2*	467	423	484	488
Białystok	14	3 497	3 518	— *0,6*	+ *0,6*	416	416	698	671
Wilno	8	4 802	4 836	+ *1,3*	+ *0,7*	33	33	347	363
Nowogródek	8	905	936	— *0,1*	+ *3,4*	67	67	104	117
Polesie	9	1 117	1 124	— *0,5*	+ *0,6*	297	293	343	298
Wołyń	14	2 107	2 108	+ *0,7*	+ *0,0*	190	189	641	691
Poznań	74	95 756	95 691	— *0,0*	— *0,1*	6 556	6 437	6 654	6 724
Pomorze	41	31 344	31 501	+ *1,6*	+ *0,5*	3 208	3 211	4 868	5 004
Śląsk	18	93 857	96 410	+ *2,0*	+ *2,7*	8 772	7 171	5 047	4 996
Kraków	24	119 516	119 794	+ *0,4*	+ *0,2*	1 706	1 680	3 925	4 695
Lwów	35	73 801	76 842	— *0,8*	+ *4,1*	475	458	5 272	3 026
Stanisławów	17	13 784	13 704	— *0,4*	— *0,6*	468	455	228	217
Tarnopol	18	6 615	6 536	— *0,6*	— *1,2*	501	501	294	247
Inne kasy	**2**	**30 067**	**30 059**	— *1,1*	— *0,0*	**2 024**	**2 019**	**162**	**173**

a W porównaniu z miesiącem poprzednim. *b* Zadłużenie Kas Oszczędności w bankach i innych instytucjach finansowych w formie lokat tych instytucyj na książeczkach oszczędnościowych (bez zadłużenia na rachunkach nostro i loro). *c* Wobec nienadesłania sprawozdań wzięto sumy z miesięcy poprzednich: w sierpniu dla 5 kas, we wrześniu dla 18 kas.

Źródło: Sprawozdania miesięczne poszczególnych kas.

NADESŁANE

„Rolnik Ekonomista“ Nr. 20 zawiera artykuły pp. St. Miklaszewskiego — „Zorganizowane rolnictwo a spółdzielczość“, St. Miernowskiego — „W sprawie obciążeń obrotu zwierzętami“ i Z. Rusinka — „Szarwark“. Pozatem numer zawiera sprawozdanie z działalności izb i organizacyj rolniczych, przegląd rynków, kronikę krajową, kronikę zagraniczną, przegląd wydawnictw i statystykę.

„Przegląd Gospodarczy“ zeszyt 20 zawiera: „Przegląd sytuacji“ — E. R.; „Polska a blok złoty“ — W. S.; „Układ kompensacyjny polsko - niemiecki“ — Tadeusz Garczyński; „Z gospodarczego położenia Stanów Zjednoczonych A. P.“ — Maciej I. Drybiński; „Z gospodarczego położenia W. Brytanji“ — Dr. Stefan Janicki. Poza tem: Notatki, Rynek pieniężny, Rynki towarowe oraz Kronikę.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Dobra Nr. 28.